

PERIODICALS

Atspari visokioms
baimėms - 1 psl.

ŠIAME NUMERYJE:

- Tema: Istorinės paralelės – 2, 15
- Kiek buvo Newtown, CT, žudynių aukų?– 3
- Pykšt pokšt! – 3
- „Bouchercon“ rašytojų konferencija Cleveland, OH – 4
- New York lietuviai bėgo „Už blaivią Lietuvą“ – 4
- Kalėdų šventė ČLM – 5
- „Skautybės kelias“ – 6
- „Draugo“ lietuviukai – 7
- Dėl „Baltos drobulės“ turtinių autorių teisių – 8
- Kultūrinė veikla Gross Hesepe DP stovykloje (1) – 13

Valiutų santykis
1 USD — 2.64 LT
1 EUR — 3.45 LT

Šiauliuose vyko šeimų šventė „Sustiprink mūsų tikėjimą“

Šiauliai (Bernardinai.lt) – Šiaulių vyskupijos šeimų šventė „Sustiprink mūsų tikėjimą“ jau dvyliktą kartą sukvietė apie 5,000 dalyvių iš visos Lietuvos. Kartu su vyskupu Eugenijumi Bartuliu ir Šiaulių vyskupijos kunigais šv. Mišias aukojo bei popiežiaus Benedikto XVI palaiminimą perdavė nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi. Giedojo Šiaulių valstybinis choras „Polifonija“. Programos pradžioje Fokoliarų judėjimo atstovai trumpai pristatė neseniai palaimintąją paskelbtos devyniolikmetės Chiara Luce Badano ir jos tėvų gyvenimo liudijimą. Po Mišių buvo atlikta sceninė kompozicija su dainomis ir giesmėmis.

mis „Krintant žvaigždei la-la-la“ (pagal J. Tumo-Vaižganto, poetų K. Binkio ir J. Žlabio-Žengės kūrybą).

Vysk. Bartulis sakė, kad renginiu norėta atkreipti dėmesį į gerąsias šeimas, kurios gyvena vienybėje su Viešpačiu. Kad jos dar labiau sutvirtėtų, kad dar labiau susivienytų ir pajustų, jog nėra vienišos. Kad šis susitikimas atneštų vilties, džiaugsmo, matant, kad ne visos šeimos yra surusios ar problemiškos. Vyskupijos šeimų šventė – tai proga atnaujinti Santuokos sakramentą, bendrauti tarpusavyje šeimoms, kurios jau eina Dievo rodomu keliu.

S. Lozoraičio premija skirta M. Kontrimaitei

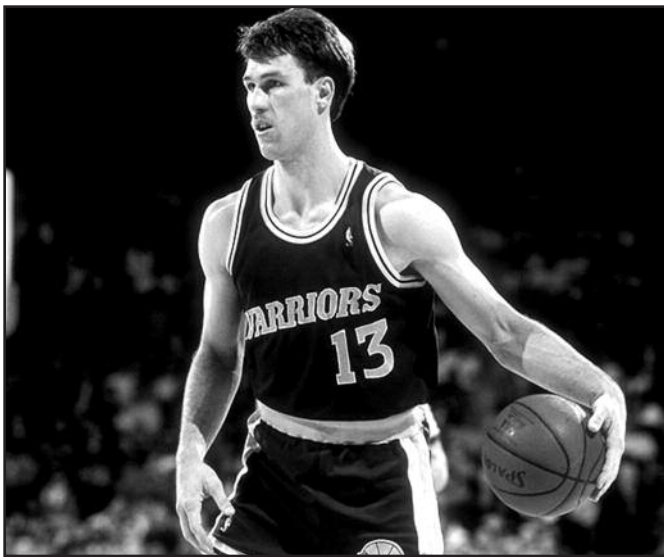
Marytė Kontrimaite.

K. Vanago nuotr.

Vilnius (LŽD info) – Lietuvos žurnalistų draugijos (KŽD) įsteigta Stasio Lozoraičio premija „Kelyje į Vilties Prezidento Lietuvą“ penkioliktąjį kartą šiemet paskirta vilnietei poetei, vertėjai ir žurnalistei Marytei Kontrimaitei. Premija jai paskirta už drąsius ir aktyvia pilietinę nuomonę alsuojančius publicistinius straipsnius, įvertinant jos kaip rašytojos ir vertėjos nuopelnus, taip pat už nuopelnus Lietuvos žurnalistų draugijai. M. Kontrimaite yra išleidusi kelias poezijos knygas, paskelbusi nemažai vertimų iš armėnų, ispanų kalbų. Praėjusių metų pabaigoje jai suteiktas Armėnijos Mokslų akademijos garbės daktaro vardas.

Stasio Lozoraičio premijos Marytei Kontrimaitei įteikimo iškilmės vyks sausio 11 d. Seimo Konstitucijos salėje. Premijos mecenatas – Seimo narys, Kauno rajono ūkininkas Kazys Starkevičius.

Š. Marčiulionis trečią kartą siūlomas į NBA Šlovės muziejų

Šarūnas Marčiulionis.

nba.com nuotr.

Vilnius (Delfi.lt) – 48-erių metų Lietuvos krepšinio legenda Šarūnas Marčiulionis gali pasekti savo kolegos Arvydo Sabonio pavyzdžiu ir tapti antruoju lietuviu, patekusių į garsų NBA Šlovės muziejų. Tai paaiškėjo, stipriausiai pasaulio krepšinio lygai sausio 8 d. paskelbus 2013 m. sąrašą. Tarp 31 atrinkto kandidato atsидūrė ir Š. Marčiulionio pavardė. Jis kartu su serbu Vlade Divac ir brazilu Oscar Schmidt yra vieninteliai neamerikiečiai, siūlomi šiam garbingam titului. Beje, Š. Marčiulionio kandidatūra į NBA Šlovės muziejų jau buvo iškelta du kartus – 2010 ir 2012 m., tačiau tuomet į galutinį laimingųjų būrį jis nepateko. Šių metų patekusiųjų į NBA Šlovės muziejų pavardės bus paskelbtos NBA „Visų žvaigždžių“ rungtynių, kurios vyks vasario 17 d. Houston metu.

Lietuvoje planuojamų užsienio investicijų augimas – vienas didžiausių pasaulyje

Vilnius (BNS, „Investuok Lietuvoje“) – Apie savo sprendimą investuoti Lietuvoje per praėjusių metų sausio-spalio mėnesiais paskelbusios užsienio įmonės šalyje planuoja įgyvendinti 21 proc. daugiau tiesioginių užsienio investicijų (TUI) projektų, nei 2011 metais. „The Financial Times“ valdomos TUI stebėsenos

bazės fDiMarkets.com duomenimis, pagal šį rodiklį Lietuva yra penktoji pasaulyje, trečioji – Europoje ir pirmąją tarp Baltijos šalių.

Remiantis fDiMarkets.com duomenimis, per dešimt 2012 m. mėnesių Lietuvoje paskelbtų 29 TUI projektų vertė siekia 927 mln. eurų (3,2 mlrd. litų), šie projektai sukurs beveik

3,000 naujų darbo vietų. Palyginimui, Estija per tą patį laikotarpį sulaukė 22, o Latvija – 6 projektų, kurie atitinkamai sukurs 1,942 ir 783 naujas darbo vietas. 70 proc. užsienio investicijų per dešimt 2012 m. mėnesių Lietuvoje sudarė plyno lauko investicijos, 30 proc. – esamų projektų plėtra. Penktadalis investicijų, arba 22 proc., bus vykdomos gamybos sektoriuje, likusią dalį sudaro investicijos į paslaugų sritį.

Redakcijos žodis

Gelbėdamas gerokai smukusią pagarbą žodžiui „elitas“ ir pačiam Lietuvos elitui, žurnalistas Virginijus Savukynas siūlo kitokį šio žodžio apibrėžimą. Pasak jo, dabartinis Lietuvos elito sluoksnis Lietuvoje yra ne tik plonas, bet net ir ne elitas. Savukyno nuomone, nuskambėjusioje per LRT radiją, priklausomybę tikram elitui apibrėžia ne dalyvavimas vakarėliuose ir pinigų kiekis, o atsakomybės už savo kraštą lygis. „Elitui priklauso tie žmonės, kurie nors kartais pagalvoja, o kas yra Lietuva ir kokią ją paliksime savo vaikams. Ir ne tik pagalvoja, bet ir atitinkamai dirba“, – pastebi žurnalistas. Kaip tikro elito pavyzdį jis nurodo mokytoją, kuris supranta, kad jo misija – ugdyti būsimus dorus piliečius; ūkininką, kuris, sugrįžęs į gimtinę, ją atkūrė, sutvarkė ir žino, kad ją po savęs paliks savo vaikams, kurie galės tęsti jo darbus. Ar pavyks Savukynui „elitui“ įkvėpti naują gyvenimą ir žodį, dabar virtusį keiksmažodžiu, paversti gerbiamu?

Vyr. red. Dalia Cidzikaitė

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532. Tel.: 773-585-9500.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00. Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5532

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiunčiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00 JAV

metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00 Pima klase: kasdien \$340.00 • visos savaitės \$240.00 Kanadoje (USD)

metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu

metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00 Į Lietuvą reguliariu paštu

metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA: JAV

metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD)

metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu

metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00 Į Lietuvą reguliariu paštu

metams \$70.00

Vyriausioji redaktorė – Dalia Cidzikaitė dalia.cidzikaitė@gmail.com Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė – Renata Šerelytė rainbow.vilnius@gmail.com

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El. paštas: rastine@draugas.org skelbimai@draugas.org administracija@draugas.org

TEMA: ISTORINĖS PARALELĖS

Mano dvi Tėvynės

VYTAUTAS GRINIUS

Naudodamasis šia reta ir išskilminga proga, norėčiau atskleisti savo vieną svarbią paslaptį – esu vienas iš tų laimingųjų ir turtingųjų, nes turiu dvi Tėvynes. Pirmoji – tai mano gimtoji brangioji Tėvynė Lietuva, kur gimiau, užaugau auklėjamas krikščioniška dvasia, baigiau universitetą, apgyniau disertaciją. Per tą ankstyvąjį pokario laikotarpį teko patirti visko – ir artimųjų netektis, badą kolchoze, komunistų padarytas nuoskaudas... Vėlesniais metais buvo ir gražių akimirkų. Tai dainavimas geriausiuose Lietuvos saviveiklinio choro kolektyvuose, kultūrinė veikla profsajungose, mėgstamas mokslinis tiriamasis darbas. Bet štai 1973 m. žiemą artimiausi bičiuliai mane, kaip meilės tremtinį, išlydėjo į paslaptinę ir naują gyvenimą žadančią šalį – Vengriją, kuri tapo mano.

Antrojoje tėvynėje gimė vaikai Ieva ir Adomas. Ten buvau pripažintas darbe – už mokslinį patyrimą, taikant jį žemės ūkiui, Agrarinių mokslų universiteto mokslinė taryba man suteikė žemės ūkio mokslų daktaro vardą. Vengrijoje buvo aukštai vertinamas mano visuomeninis darbas. Už tai mane vengrai kolegų juokais vadino „ambasadoriumi ant ratų“, kadangi su pavedimais iš abiejų pusių į Vilnių važiuodavau 2–3 kartus, o gimtinės reikalus reikėdavo tvarkyti kaip „Lietuvos atstovui Vengrijoje“. Kiek čia buvo teisybės, parodė laikas, nes, kol nebuvo politinių permainų abiejose šalyse ir nebuvo atnaujinti tarpvalstybiniai diplomatiniai ryšiai, reikėjo kažkam imtis ir visuomeninio darbo. Aš tai priėmiau kaip Aukščiausiojo siųstą man Misiją – pasitarnauti abiem savo Tėvynėms. Dariau tai, ką sugebėjau ir ko buvau prašomas, nesvarbu, ar prašė paskiri asmenys, ar kolektyvai, ar įvairiausios valstybinės institucijos.

Teko pasitarnauti ir valstybių vadovams. Tai – ne pasigyrimas, visa tai liudija mano asmeninis archyvas (kopijos yra Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje), straipsniai dienraščiuose, užfiksuoti renginiai TV video juostose bei DVD laikmenose. Dabar didžiausia mano svajonė – sudaryti iš viso to, kas yra išlikę, monografiją-albumą „Lietuvos ir Vengrijos istorijos paralelės“ abiem kal-

bomis. Tam pritarė ir 2012 m. rugsėjo 24 d. su oficialiu vizitu Vilniuje lankęsis Vengrijos premjeras Viktor Orban. Tai būtų mano visuomeninės veiklos „gulbės giesmė“...

Viso to aš nebūčiau atlikęs vienas, be artimų bičiulių, be Vengrijoje gyvenančių lietuvių pagalbos, rėmėjų finansavimo ar atitinkamų valstybinių institucijų tiek Lietuvoje, tiek Vengrijoje nepamainomos paramos. Naudodamasis proga dabar lenkiuosi ir nuoširdžiai dėkoju padėjusiems man įprasminti savo gyvenimą pasitarnaujant abiejų Tėvynių labui, daugelį metų puoselėjant tarpvalstybinius kultūrinius bei diplomatinius santykius, atliekant su tuo susijusius darbus. 2006 m., minint Vengrijos revoliucijos 50-ąsias metines,

Vengrijos ambasadorius Lietuvoje Zoltan Pecze Vytautui Griniui (k.) įteikia apdovanojimą. Jono Česnavičiaus nuotr.

Budapešte, Parlamento kupolo salėje, išskilmingo renginio metu Vengrijos prezidento buvau apdovanojamas Nuopelnų ordino Viduriniu kryžiumi. O šiandien iš jo Ekscelencijos ambasadoriaus rankų man didelė garbė priimti naują apdovanojimą – Vengrijos kultūros ministerijos atminimo plaketę „Pro Cultura Hungarica“ už kultūrinių projektų inicijavimą bei įgyvendinimą Lietuvoje, atsidėkojant šiai draugiškai šaliai už visokeriopą pagalbą mūsų atkurta Nepriklausomai

valstybei sunkiais pirmaisiais metais.

Kai savos valstybinės institucijos buvo užimtos politinio šalies pertvarkymo reikalais, mano kuklus visuomeninis darbas, 20 metų gyvenant Vengrijoje (1973–1993), buvo politinės brandos metai, todėl po sugrįžimo į gimtąją Lietuvą tą patyrimą galėjau apvainikuoti išliekančios kultūrinės vertės renginiais kartu su 1999 m. įkurtos Lietuvos-Vengrijos bičiulių kultūros draugijos nariais bei kultūriniuose projektuose dalyvavusiais atskirais asmenimis ir kolektyvais. Spaudoje apie tai buvo plačiai rašyta.

Lietuvos ir Vengrijos istorijos paralelės – tai retas reiškinys, besitęsiantis nuo Lenkijos karaliaus ir Lietuvos valdovo Stepono Batoro išmintingo valdymo laikų XVI a. iki šių dienų. Ypač Lietuvai buvo svarbi Vengrijos parama, atkūrus Nepriklausomybę, kai naujai susibūrusi

Nukelta 15 psl.

LAIŠKAI

PADĖKIME STUDENTEI IŠ LIETUVOS

Norime gabiai ir darbščiai studentei iš Lietuvos Tomai Bilytei suteikti galimybę gauti magistro laipsnį University of California, Davis, entomologijos srityje, t. y. vabzdžių ir kitokių ūkio kenkėjų kontroliavime. Toma Lietuvoje baigė universitetą žemės ūkio agronomijos srityje. Apsigynusi dar vieną magistro laipsnį Amerikoje, ji grįš į Lietuvą ir darbuosis savo profesijoje gerinant smulkiųjų žemdirbių ūkininkavimo sąlygas.

Norint gerame Amerikos universitete gauti magistro (Masters) laipsnį, metams reikia turėti 40,000 dol. (25,000 dol. už studijas ir 15,000 dol. kelionei, pragyvenimui, butui, draudimams ir kt.). „Rotary“ organizacija California pažadėjo didžiąją dalį Tomos išlaidų padengti, tačiau, norint užpildyti spragą, reikia Amerikos lietuvių paramos.

Kadangi dar šiais metais Jūs galite savo aukas nurašyti nuo valdžios mokesčių, čekį galite siųsti per tax-exempt 501(c)(3) organizacijos nr. – ID# 91-1944327. Ant čekio užrašę „Donation for scholarship“, jį siųski-

te adresu: Auksučiai Foundation, 2907 Frontera Way, Burlingame, CA 94010.

Nuoširdžiai tikiu, kad dosniai atsiliepsite į šį prašymą ir pagelbėsite jaunai lietuvaitai siekti aukštojo mokslo Amerikoje.

Vytautas Šliūpas, PE Burlingame, CA

KUR DINGO MŪSŲ LIETUVIŠKI TAUTINIAI RŪBAI?

Ar mūsų tautiniai rūbai: languoti sijonai ir juodi kiklikai (liemenės)? O svarbiausia – ar visi rūbai yra vienodi? Ar tai tautiniai rūbai, ar uniformos, su kuriomis pasirodoma ir šokių šventėse, ir įvairiuose renginiuose. Kas mums tokius rūbus sugalvojo?

Kur dingo Antano Tamošaičio austi rūbai, kurie buvo mūsų pasididžiavimas? Ar lietuviai taip nusigveno, kad negali išigyti tikrų lietuviškų tautinių rūbų?

Dana Maciejauskas Orland Park, IL

ILIUSTRACIJA STRAIPSNIUI

Grazina Kriauciūnienė savo straipsnyje „Castellucci, dramblys ir ateitininkai“ („Draugas“, 2013 m. sausio 3 d.) pavartojo taiklų palyginimą apie aklujų čiupinėjamą dramblių. Štai to palyginimo turbūt originali iliustracija iš 1908 metų knygelės vaikams. Knygoje, skirtose vaikams, paprastai būna daug vaizdžiai išsakytos logikos.

Antanas Dundzila Port Orange, FL

Tai keistas klausimas, todėl pradėkime nuo faktų. 2012 m. gruodžio 14 d. mažame Newtown miestelyje, Connecticut, įvyko baisi masinė žmogžudystė. 20 metų vaikiną Adam Lanza, ginkluotas automatiniu koviniu šautuvu (panašiu į kariuomenės naudojamą M-16), su dviem stambaus kalibro pistoletais įsiveržė į vietinę Sandy Hooks pradžios mokyklą ir ten nušovė dvidešimt pirmo skyriaus 5–6 metų amžiaus mokinius ir šešias mokytojas, tarp jų ir mokyklos vedėją – visas bandžiusias vaikus slėpti, ginti ar kitaip išgelbėti nuo aplink žvimbiančių kulų.

Atvykus policijai, žudikas nusišovė. Tik vėliau sužinota, kad, prieš vykdamas į mokyklą, jaunuolis nušovė ir savo motiną Nancy Lanza, kuri savo apsaugai buvo legaliai įsigijusi tuos ginklus su didžiule atsarga šovinių. Priežastis, kodėl jaunuolis savo baisų žygį nukreipė į šią mokyklą, kol kas nėra žinoma.

Šis baisus nusikaltimas ant kojų sukėlė visą amerikiečių tautą ir žiniasklaidą. Kaip ir po kiekvienų masinių žudynių, pasipylė reikalavimai sugriežtinti šaunamųjų ginklų kontrolę. Prezidentas Barack Obama savo žodyje aukų šeimoms, braukdamas ašarą, kalbėjo, kad „tokios tragedijos turi pasibaigti“ ir, kad tai įvyktų, „mes turime pasikeisti“. Paminėjo, kad viceprezidentui Joe Biden jau yra duotas uždavinys tuo pasirūpinti. Trumpai pakalbėjęs Obama išskrido į Hawaii salas atostogų. Tuo tarpu aktyvi senatorė Dianne Feinstein (D, CA) paskelbė jau ruošianti naują įstatymo projektą, kuris uždraustų asmenims turėti kovinius šaunamuosius ginklus.

Laukti, kad kažkoks naujas įstatymas tikrai ką nors pakeis ir kad su tuo sumažės žudynių, yra lyg ir nerealu. Tą rodo ir ikišiolinė istorija. Galima sakyti, jog iki Amerikos pilietinio karo ginklų kontrolės beveik nebuvo, jei nekreipsime dėmesio į faktą, kad ilgą laiką negrams nebuvo leidžiama turėti šaunamųjų ginklų. Prohibicijos laikais išgalėję gangsteriai pagaliau privertė federalinę valdžią 1934 m. išleisti įstatymą, įsakantį piliečių turimus ginklus registruoti valdžios įstaigose. 1968 m. įstatymas daug ko nepakeitė, tik tiksliau apibūdi-

Kiek buvo Newtown, CT žudynių aukų?

ALEKSAS VITKUS

no, kaip ginklų gamintojai bus valdžios kontroliuojami ir kas neturės teisės ginklų turėti. 1982 m. įvyko pasikėsinimas į prez. Reagan, dėl ko buvo išleistas Brady įstatymas, reikalaujantis visų, norinčių įsigyti šaunamąjį ginklą, griežto praeities patikrinimo. (Brady, prez. Reagan spaudos atstovas, pasikėsinimo metu buvo sunkiai sužeistas.)

Didelis žingsnis buvo žengtas priėmus 1994 m. įstatymą, uždraudusį automatinių kovinių šautuvų gamybą ir pardavimą. Deja, jau apyvartoje esančių ginklų tas įstatymas nelietė. Po 10 metų įstatymas nustojo galioti, o pastangos Kongrese jį pratęsti iki šiol nedavė vaisių.

Kodėl taip sunkiai vyksta tokio ar panašiai griežto įstatymo priėmimas? Juk ne atsitiktinumas, kad po 2004 m., nustojus veikti gana griežtam 1994 m. įstatymui, padažnėjo masinių šaudymų, ir ne vien mokyklose, universitetuose, bet ir kino teatruose, įmonėse, prekybos centruose, ir net maldos namuose. Bet kokiai ginklų kontrolei labai priešinasi finansiškai ir politiškai galinga National Rifle Association (NRA), remiama daugelio lobistų, turinčių didelę įtaką Kongrese. Jos pagrindą sudaro ginklų ir šaudmenų gamintojai, verslininkai, medžiotojai, šiaip ginklų mėgėjai, kolekcionieriai ir įvairiausių ginklų savininkai. Prie jų dar reikėtų pridėti ir užkietėjusius JAV Konstitucijos 1791 m. priimtos 2-osios pataisos naliečiamumo gynėjus. Verčiant į lietuvių kalbą, ta pataisa skambėtų maždaug taip: „Kadangi kaip reikiant tvarkoma milicija yra būtina laisvos valstijos saugumui, piliečių teisė turėti ir nešioti ginklą negali būti varžoma.“ Tai buvo laikai, kai amerikiečiai kovojo prieš anglus, saugojoši nuo indėnų užpuolimų, todėl milicija (angl. „militia“) gal ir

buvo reikalinga. Bet laikai pasikeitė, ir milicijos jau seniai nebėra.

Būdinga, kad po Newtown įvykusių žudynių NRA visą savaitę tylėjo ir atsiliepė tik po to, kai NRA viceprezidentas Wayne LaPierre pažadėjo, jog jo organizacija bus pasiruošusi parengti visą gerai apmokytų ginkluotų savo savanorių narių armiją saugoti Amerikos mokyklas. „Vienintelis dalykas, kas sustabdys ‘bad guy’, – kalbėjo jis, – yra geriečiai

‘good guy’.“ NRA yra taip įsitikinusi ginklų galia ir nauda, kad siūlo prie mokyklų laikyti ginkluotą sargybą ar net įgalinti mokytojus nešioti šaunamuosius ginklus! Paminimos ir norvego Aders Behring Breivik 2011 m. Norvegijoje įvykdytos žudynės, kuriose žuvo net 77 žmonės, o ten ginklų kontrolės įstatymai yra vieni iš griežčiausių.

Be ginklų, masinių žudynių klausime yra ir kitas svarbus dalykas. Kaip ir kadaise, taip ir šandien, gatvėse ir kitur slankioja tūkstančiai psichinių, dažnai nepagydomų ligonių. Anksčiau visuomenė juos bandydavo diagnozuoti ir atskirti nuo normalios aplinkos. Šiandien liberalūs įstatymai praktiškai to neleidžia, bet laukia, kol toks psichiškai nesveikas žmogus padaro nusikaltimą, kuris neretai būna masinė žmogžudystė.

Gal dar svarbiau yra faktas, kad mes gyvename moderniame pasaulyje, kuriame pirmu smūku groja žiaurumo bei mirties kultūra. Jau nuo mažens vaikai žaidžia žiaurius video žaidimus, mato panašius filmus, girdi apie masinį negimusį kūdikį žudymą, mokyklose sužino apie nušautus Amerikos prezidentus ir t. t. Amerikiečių kasdienėje kalboje žodis „kill“ plačiai vartojamas, nesigilinant į tikrą jo reikšmę, pvz., posakiai „My feet are killing me“ ar „I could kill, I am so hungry“. Prisiminkime ir populiaryjį laukinių Vakarų posakį „The only good Indian is a dead Indian.“ Jei turėjote kantrybės perskaityti šį straipsnį iki galo, suprasite, kad ne tik 20 žuvusių vaikų ir 6 mokytojų, bet tokioje kultūroje užaugęs Adam Lanza ir jo motina gali būti laikomi tokios kultūros aukomis. Tad Newtown gruodžio 14 d. gyvybę prarado ne 26 ar 27, bet 28 nemirtingos sielos.

„Pykšt pokšt, tapu tapu, pupu pupu, klepu klepu!“ Šis audi-mą žaismingai pamėgdžiojantis ištiktukas atėjo į galvą, ruošiantis rašyti apie pasikartojančias masines žudynes Amerikoje. Deja, šiuo atveju tai – ne žaismingas „pykšt-pokšt“, bet mirtinas šaunamojo ginklo, neseniai Newtown mokykloje nusinešusio 26 gyvybes, sukeltas garsas.

Apie skerdynes gana išsamiai parašė Audronė Simanonytė („Amerikos lietuviai“, 2012 m. gruodžio 20 d.), tad bandysiu nesikartoti, nors kalbėsiu ta pačia tema. Žudynės Newtown, Connecticut valstijoje, nebuvo pirmas tokių masinių žudynių atvejis. Nebus jis ir paskutinis. Žudynės tapo kasdieniniu didmiesčių įvykiu. Tarp pastarųjų prisimename įvykius Columbine, Colorado; Sikh šventovėje, Wisconsin; Aurora, Colorado; Virginia Tech bei JAV kariuomenės bazėje Fort Hood, Texas.

Visuomenės ir valdžios reakcija į juos buvo įvairi. Įvykius bandoma aiškinti, ieškoti kaltininkų, kalbama apie ginklų kontrolės sustiprinimą ir psichikos ligonių tinkamesnį gydymą. Tuo pačiu matomas pasipriešinimas ginklus apriboti, nurodant, kad ginklų turėjimas yra numatomas JAV konstitucijos. Ginklų savininkai ir šalininkai teisėtai bijo, kad valdžios pastangos juos „nuginkluoti“ esamą pavojų tik padidins, nes įstatymų pakeitimas turės labai mažos įtakos kriminaliniams nusikaltėliams. Jau kalbama apie mokytojų apginklavimą arba bent ginkluotą sargybą mokyklose.

Susirūpinta ir protinės sveikatos sritimi, nes kai kurie žudikai buvo nesveiko proto. Buvęs Michigan valstijos protinės sveikatos direktorius Tom Watkins kreipėsi į krašto prezidentą ir JAV Kongresą, prašydamas jų įsikišimo dorojantis su, jo žodžiais tariant, šalies moraliniu vėžiu.

Prieš daugelį metų dirbau protinės sveikatos centre, kur turėjau daug reikalų su asmenimis, kurie, kažkieno nuomone, buvo pavojingi. Turėjau reikalų ir su policija, teismais bei susirūpinusiomis šeimomis. Dažnai tekdavo įvertinti ir antrankiais

Pykšt pokšt!

ROMUALDAS KRIAUČIŪNAS

surakintų asmenų, į centrą atvežtų prieš jų norą, psichologinę būseną. Įstatymai aiškiai sako, kad ligoninės neturi būti naudojamos kaip daboklės nepageidaujamiems asmenims atskirti nuo visuomenės. Su protinės sveikatos reformomis, pradėtomis prez. John Kennedy, psichinių ligoninių skaičius JAV drastiškai sumažėjo, nes buvo daroma pažanga psichotropinių vaistų pritaikyme tokių ligonius gydant. Iš tokių ligoninių „išlaisvintieji“ grįžo į savo ankstesnes gyvenvietes, bet dalis jų liko benamiai, besibastantys po didmiesčių skersgatvius. Su laiku pamatyta, kad jų atlikti maži nusikaltimai juos vedė į teismus, o iš ten – į dabokles ar kalėjimus. Teigiama, kad šiais laikais Amerikoje daugiau psichinių pacientų gyvena kalėjimuose nei psichiatriinėse ligoninėse.

Asmuo gali būti prieš savo norą uždarytas į ligoninę tik tuo atveju, jeigu jis yra pavojingas savo ar kitų žmonių saugumui arba jeigu jis nesugeba pasirūpinti savo gerove. Ši įstatymo dalis užkerta kelią priverstiniam uždarymui ligoninėje nepavojingų, nors ir protiškai sergančių asmenų. Net ir sunkiai sergantys negali būti prievarta uždaryti, kol neįrodyta, kad jie yra pavojingi sau ar kitiems. Pavyzdžiui, seneliai vien dėl savo keistoko elgesio negali būti prieš savo valią paguldyti į ligoninę.

Norėdamas geriau šiai temai pasiruošti, iš arčiau susipažinau su įstatymais, moksliniais duomenimis ir sutelkta patirtimi šiame krašte. Necituodamas šaltinių (kurių po ranka nebeturiu), priėjau išvados, kad psichinių asmenų pavojingumas kitiems nėra didesnis nei kitų žmonių. Pavojingi gali būti ir yra asmenys be protinių sunkumų.

Labai didelė dalis smurtavimo vyksta tarp pažįstamų, jų šeimose. Padėtis drastiškai pablogėja, jei asmuo su protine negalia tuo pačiu metu piktnaudžiauja narkotikais arba alkoholiu. Tada jo pavojingumas žymiai padidėja. Aišku, ir kitų, piktnaudžiaujančių narkotikais ir alkoholiu, pavojingumas taip pat pakyla.

Nedrąsiai spaudoje užsimenama apie kultūroje puoselėjamą smurtą, girdimą dainose, matomą televizijos laidose, video žaidimuose, laisvalaikio užsiėmimų pramonėje. Tarsi bandant apsaugoti šią pramonę nuo atidesnės peržiūros, stengiamasi dėmesį nukreipti į ginklų pramonę ir visą kaltę suversti jai. Užtat šiandien esame pasikartojančių tragedijų politizavimo ir badymosi pirštais, o ne padėties tyrimo ir tinkamų sprendimų priėmimo liudininkai.

„Moralinis vėžys“ ir toliau plėsis, nebent atsiras ryžto ir energijos krašto mokyklose besimokantiems vaikams ne tik perduoti mokslo žinias, bet ir juos auklėti, vadovaujantis dešimčia Dievo įsakyimų. Žinovai teigia, kad palaidos balos su šiupele nesusemsime. Tą balą reikia nusausti, o naujai ateinančias kartas pastatyti ant tinkamų moralinių pamatų. Tokių svarstymų tiesiog bijomasi, o į jų puoselėtojus žiūrima įtartinais, kaip į liberalaus progreso griovėjus ar tiesiog atžagareivius. Tuo tarpu kyla spaudimas mokyklas apginkluoti, jas paversti tvirtovėmis, atspariomis užpuolėjams ir ieškiniams teismuose. Galimas smurto aukas moka, kaip elgtis užpuolimo atveju, kur slėptis. Po užpuolimų likusiems gyviems vaikams suteikiama proga savo išgyvenimus peržiūrėti, jais pasidalinti su kitais, vienam kitą paguosti. Nieko blogo tame nematau, bet su tuo neturėtų baigtis rūpestis mūsų ateitimi.

Ar nebūtų gerai, jeigu ištiktukas „pykšt-pokšt“ ir vėl įgautų savo pirminę reikšmę, susietą su taikiu ir darbingu audejos užsiėmimu? Tuo tarpu mano žmona manęs jau užprašė savo gimtadieniui šaunomojo ginklo pamokų.

TELKINIAI

Cleveland, OH

„Bouchercon” rašytojų konferencija-2012

DR. VIKTORAS STANKUS

Daugiau nei 450 detektyvinių, kriminalinių ir taip vadinamų „mystery” ir trilerio (thriller) žanro rašytojų bei 3,000 dalyvių spalio 4–7 d. dalyvavo 43-čioje 4 dienų konferencijoje „Bouchercon” (pavadinta rašytojo Boucher atminimui), kuri vyko „Rennaisance Cleveland Hotel”, Cleveland, OH. Renginyje dalyvavo rašytojai iš Amerikos, Airijos, Anglijos ir Kanados.

Ši konferencija yra reta proga susipažinti su garsiais ir labiausiai perkamų knygų autoriais, pasiklausyti jų paskaitų, dalyvauti forumuose ir diskusijų būreliuose, išgityti autorių knygų su jų autografais. Konferencija siekė dar toliau – aktyvesni tapo vietiniai knygų klubai, bibliotekose vyko knygų ir autorių pristatymai, į juos įtraukiant vaikus bei jaunimą.

Šių metų „Bouchercon” tema buvo „Crime

Garsus savo žanro rašytojas Lee Child pasirašo savo naujausią knygą „A Wanted Man”.

Fiction Rocks”, juk konferencijai parinktame mieste gimė *rock and roll* muzika, čia yra pasaulyje vienintelis Rock and Roll šlovės muziejus (čia vyko konferencijos atidarymas). Cleveland dirbo garsus Amerikos prohibicijos agentas Eliot Ness, su savo komanda sutvarkęs gangsterių Al Capone Čikagoje. Čia gyvena ir detektyvinius romanus rašęs buvęs Hollywood prodiuseris Les Roberts.

Šių metų „Fan Guest of Honor” buvo bibliotekininkė ir rašytoja Doris Ann Norris. Ji garbės viešnia išrinkta už šio žanro rašytojų garsinimą Amerikos bibliotekose.

Šios konferencijos „Toastmaster”, pasveikinęs konferencijos dalyvius, buvo garsus airių kilmės rašytojas John Connolly (pirmas romanas „Every Dead Thing”, 1999). Vietiniu garbės svečio teisėmis šių metų „Bouchercon” dalyvavo rašytojas Les Roberts, sukūręs sėkmingą detektyvinių romanų seriją apie slovėnų kilmės Cleveland detektyvą Milan Jacovich (pirmas romanas „Pepper Pike”).

Konferencijoje garbės svečiu buvo ir buvęs medicinos gydytojas Robin Cook, pagerbtas už detektyvinio žanro sėkmingą vystymą. Jis – „The New York Times” geriausiai perkamų knygų autorius, savo pirmuoju romanu „Coma” pradėjęs medicinos trilerio žanrą.

Amerikos garbės viešnia buvo Elizabeth George, nors gimusi Ohio, bet rašanti itin populiarius romanus britų „mystery” žanre (pirmas romanas „A Great Deliverance”). Kita renginio garbės viešnia, šių metų konferencijoje pagerbta už viso gyvenimo pasiekimus, buvo Mary Higgins Clark (pirmas romanas „Where Are The Children?”).

Konferencijoje taip pat buvo renkami: geriausias romanas, geriausias pirmas romanas, geriausia knyga minkštais viršeliais, geriausias apsa-

kymas bei geriausias kritinis negrožinis darbas.

Konferencijoje išigijau antologiją „Books to Die For: The World’s Greatest Mystery Writers on The World’s Greatest Mystery Novels”, kurioje paskelbti 96 garsiausi „mystery” romanų rašytojai. Pradedama nuo šio žanro pradininkų Edgar Allan Poe, Charles Dickens, toliau einama prie sero Arthur Conan Doyle (Sherlock Holmes kūrėjo), Agatha Christie, Raymond Chandler, Mickey Spillane, John le Carré, Truman Capote, Stephen King ir Thomas Harris, bauginančio Hannibal Lecter veikėjo, kuris turi sąsajų ir su Lietuva, kūrėjo.

Į antologiją įtrauktas ir garsus rašytojas Lee Child, taip pat dalyvavęs šioje konferencijoje. Buvo įdomu jį sutikti, išgityti jo autografuotą romaną bei pasikalbėti. Jis pradėjo rašyti sulaukęs beveik 40 metų. Jo pirmas romanas, išleistas 1997 metais, pradėjo perkamiausių romanų seriją apie JAV karo policijos majorą Jack Reacher (jau išėjo 17-tas šios serijos romanas „A Wanted Man”). Netrukus pasirodysiančiame filme pagal Lee romaną „One Shot” Jack Reacher, žmogų, įveikiantį kliūtis, vaidins aktorius Tom Cruise. Toks veikėjas kaip Reacher yra aprašomas ir žmonių mėgstamas nuo Homero „Odisėjos” laikų.

Buvo įdomu konferencijoje sutikti Kanados rašytoją Robin Spano ir kanadiečių rašytojų puoselėtoją William Read. Teko pasikalbėti ir su šių metų „Bouchercon” organizacinio komiteto pir-

„Bouchercon” organizacinio komiteto pirmininkė, Euclid Public Library bibliotekininkė Marjory Mogg su Kanados rašytojų puoselėtoju William Read.

Dr. V. Stankaus nuotr.

mininke, Euclid Public Library bibliotininke Marjory Mogg, kurios nuomone, bibliotekos yra svarbios autoriams, pavyzdžiui, per Cleveland viešosios bibliotekos tinklą pereina apie 8 mln. knygų.

Iš lietuvių rašytojų konferencijoje dalyvavo Algis Rukšėnas su savo nauja knyga, skirta okultinio trilerio žanrui, kuri „Bouchercon” taip pat puoselėja.

New York, NY

Lietuviai bėgo „Už blaivią Lietuvą”

Bėgimą „Už blaivią Lietuvą” New York mieste šių metų sausio 6 d. organizavo Vilniaus Pilaitės sveikuolių klubo „Gilužis” vadovė Genovaitė Meškėlienė. Ji sakė, jog šio bėgimo mintį pasiskolino iš Londono lietuvių, kurie tokį bėgimą surengė 2012 m. liepos 6 d. Greitai bėgimu susidomėjo ir Lietuva, prisijungę taip pat Paryžiuje gyvenantys lietuviai. Dabar tokie renginiai organizuojami jau trylikoje pasaulio miestų. Aktyviausi yra Vilniuje, Kaune, Alytuje, Kėdainiuose. Lietuvoje bėgimus organizuoja Arminas Mockevičius.

Visi New York bėgimo dalyviai iš pradžių atliko mankštą ir bėgo tris kilometrus. Kodėl tris? Todėl, kad Lietuvoje yra 3 mln. gyventojų. Bėgimas rengiamas pirmąjį kiekvieno mėnesio penktadienį arba šeštadienį. Dalyviai dėvi žalią arba geltoną uniformą. Sveikuoliai turi savo uniformą „Už sveiką Lietuvą”. New York bėgimo dalyviams

G. Meškėlienė numezgė trispalvių juostelių ant galvos. 2012 m. lapkričio 3 d. vykusio bėgimo take Brighton po viesulo buvo kalnai smėlio, tad dalyviai, kartu su kitais, su kastuvais ir šluotomis padėjo tvarkyti aplinką. Po bėgimo dalyviai vaišinosi šviežiais vaisiais ir kitais skanėstais.

Lietuvos sveikuolių sąjunga – organizacija, burianti žmones, besirūpinančius savo sveikata ir skleidžiančius sveikos gyvensenos žinias. Jie moko žmones sveikai gyventi, įveikti negalias ir stiprinti savo sveikatą, taikydami sveikatos puoselėjimo būdus ir priemones. Tai daro rengdami sveikatos mokyklas, seminarus ir konferencijas, skaitydami paskaitas. Sveikuoliai patys rodo sveiko gyvenimo pavyzdžius ir dalijasi įgyta patirtimi bei pasiekimais su kitais (daugiau galima sužinoti adresu www.sveikuoliai.lt).

„Draugo” info

Chicago, IL

Kalėdų šventė Čikagos lituanistinėje mokykloje

KARILĖ VAITKUTĖ

Nei gruodžio pirmą, nei antrą, nei trečią, nei penkioliką, nei pagaliau dvidešimt penktą dieną žiema į Čikagą taip ir neatėjo. Maža to, neatsiuntė nei savo brolių – vyresniojo Speigo ir jaunėlio Šaltuko. O pati užtruko nežinia kur. Gal pas baltuosius lokius? Gal taisė jų ledą tiltus, kurie, sako, šiemet tirpsta ir lūžta labiau, nei pernai ar užpernai? Kaip ten bebūtų, baltaskarė šaltoji šiemet mūsų apylinkių sniego patalais neuždengė. Per žiemos atostogas vaikams beliko grožėtis kiemuose pūpsančiais plastmasiniais pripūstais seniais besmegeniais bei medelių šakose žibančiomis elektrinių lempučių snaigėmis. Tikro besmegenio juk nepasistatysi ir sniego gniūžtėmis nepasimėtysi.

Na, ką padarysi. Nors žiema neatėjo, kalėdinė žiemos pasaka į Čikagos lituanistinę mokyklą tikrai atėjo. Mokinukai iš kailio nėrėsi virsdami įvairiais miško žvėreliais, šuniukais, kačiukais, snaigėmis, nykštukais ir pasakų herojais. Dainuodami, šokdami ir vaidindami jie stengėsi priskviesti Kalėdų Senelį su dovanų maišu. Kiškių darželį ir vaikų ratelį lankantieji vaikeliukai sekė gražią miško pasaką. Snaigutės šoko su žvaigždėmis, kiškučiai straksėjo su varpeliais, nykštukai nuo kalniukų su rogutėmis skriejo, kačiukai ir šuniukai su kiškučiais mankštą darė, kad miške pasakos ir Kalėdų žvaigždės beieškodami nesusaltų. Mažųjų mokytojų – S. Eglėnaitė, R. Zakarauskienei, L. Kataržienei, G. Starinskienei, S. Abrutienei ir S. Orintienei – drąsiai būtų galima išduoti ne tik aktoriams, bet ir kostiumų dailininko, scenografo ir režisieriaus diplomą, nes šios mokytojos ypatingai kūrybingos, išradingos, darbščios ir žaismingos. Patys vaikai tikriausiai nepažino į kiškius, nykštukus, kates ir šunis pavirtusių savo mokytojų. O Kalėdų Seniui lazda į duris pabeldus – džiaugsmo ir linksmybių buvo be galo, kol prisišokė ir prisidainavę vaikai buvo baltabarzdžio svečio dosniai apdovanoti.

Šiek tiek vyresni vaikučiai, pasistatę gražią Betliejų vaikduojančią dekoraciją, sekė pasaką apie kūdikėlio Jėzaus gimimą. Mokytoja G. Razumienė, kanklėmis pritardama, sudainavo lietuvių liaudies dainą apie atvažiuojančią šventą Kalėdą, o Kalėdų Bobutę persirengusi mokytoja J. Gudėnaitė papasakojo vaikams ir vaidinimą stebintiems tėveliams, kad ne tik Kalėdų Senelis žaisliukus gamina, bet ir Kalėdų Bobutė juos mezga, kartu numegzdama ir gražų pasakojimą apie Judėjoje gyvenusią Mariją, kuri susilaukė kūdikėlio Jėzaus, apie Betliejaus žvaigždę ir Vieš-

paties Angelą. Angeliukais bei Betliejaus gyvulėliais persirengę vaikai dainavo dainelę apie švento kūdikėlio nusileidimą, apie pūgą, apie Kalėdų varpelius, pranešančius, kad Kalėdų Senelis atvyksta. Pirmokėliai dar gražiai suvaidindami pelėdas, vėžius ir vilkus sudainavo vaikišką dainelę „Aš mačiau, girdėjau“, o nykštukai ir snaigėmis persirengusieji dainavo apie eglutės puošimą ir Kalėdų Senelio laukimą. Su į salę atėjusiu Kalėdų Seneliu šoko visi, klausinėdami, iš kur ir kuo jis atvyko, ar nepavarg.

Kadangi į vieną šeštadienį visų klasių kalėdiniai vaidinimai nesutilpo, tęsinio mėgavomės po savaitės. Beje, ne tik vaidinimais galėjome pasigrožėti, bet ir vyresniųjų klasių mokinių suruošta angelų paroda, kurią mokyklos koridoriuje sukabinė mokytojos. Ant virvelių žnybtukais prikabinoti sklandę kalėdiniai atvirukai, kuriuose didesniais ir mažesniais sparnais plevėno vaikų piešti angelai. Na, o scenoje tėvėlių ir atskubėjusio Kalėdų Senelio laukė trečiokų, ketvirtokų ir šeštokų pasirodymai. Trečiokėliai, susibūrę aplink gaublių-žemės rutulį, keliavo per pasaulį, užsukdami ir į Lietuvą, ir dailijosi su visais Kalėdų dovanomis – gerumu, susitaikymu, gerais darbais. Susitikę feją, pasigyrė daug darbų atlikę, net alkanus šalančius žvėrelius miške pamaitinę.

Ketvirtokai, kuriems režisavo mokytoja J. Lučina, vaidino modernizuotą pasakėlę, kurioje susitiko keletas Raudonkepuraičių, labai prašmatnus vilkas ir dar prašmatnesnė lapė ir kiti veikėjai. Kita ketvirta klasė puikiai vaidino lietuvių liaudies pasakėlę apie vilką ir siuvėją, šiek tiek pakeistą ir surimuotą mokytojos D. Petraitytės. Šeštokai, kuriuos moko A. Katulytė-Vasiliauskas, ypatingai gerai suvaidino nuostabiausią mūsų pasaką apie Eglę – žalčią karalienę ir, padėdami besisvečiuojančio gitaristo, sudainavo dainą, kurioje aidėjo Lietuvos istorijos atgarsiai.

Kaip visada, penktokai Čikagos lituanistinėje mokykloje nevaidina pasakėlių, o švenčia prisimindami ar išmokdami tradicinius lietuviškus papročius – dainas, spėjimus, būrimus. Ir eglutė penktokų salėje būna papuošta „senoviškai“, kaimiškai – ne blizgančiais stikliniais žaisleliais, o obuoliais, saldainiais, šiaudinukais. Be to, penktokai bendraklasiams ir tėveliams surengia koncertą, kuriame pasirodo talentingiausieji klasės muzikantai ir šokėjai. Norite tikėti, norite ne, tačiau tarp penktokų šiais metais yra grojančių saksofonu, smuiku, pianinu, trombonu, fleita ir altu.

Na, o vyresnieji mokiniai – nuo septintos iki dešimos klasių – į salę

Laukiame Kalėdų Senelio.

Laimos Apanavičienės nuotr.

Mokinukės aplankė mažąjį kūdikėlį Jėzų Betliejuje.

susirinko švęsti kartu – ne tik vaidinti, bet ir pasivaikšinti. Susėdę prie apvalių stalų kartu su savo klasių auklėtojais jie vaišinosi, bendravo, o vėliau pristatė savo pasirodymus. Pradžioje visų laukė „rimtoji dalis“, kurioje vyresnieji mokiniai, rankose laikydami degančias žvakeles, kalbėjo apie tokius svarbius mums visiems dalykus kaip ramybė, tikėjimas, meilė ir viltis, kvietė pabūti visus kartu toje pačioje Kalėdų žvaigždėje, priminė lietuviškus Kūčių ir Kalėdų papročius ir tradicijas ir pasveikino visus, sudainuodami „Džiaugsmingų Kalėdų“. Vėliau dar buvo ir šiuolaikinių dainų apie Kalėdas, ir sniego šokių, ir angelų, dalinančių dovanas, ir vaidinimų paaugliams aktualiomis temomis, tokiomis kaip pasimatymai. Buvo ir Kalėdų eglutė, dovanojanti Kalėdų stebuklą. O programą baigė dešimtokų, kurie vaidino vienus namuose likusius ir pašėlti sumaniusius Kalėdų eglutės žaisliukus, šokis. Po pasirodymų vaikams toliau linksminosi dalyvaudami konkursuose: pasakos be galo kūrimo, šokio ant vis mažėjančios popieriaus skiautės ir dar vieno šokio, ku-

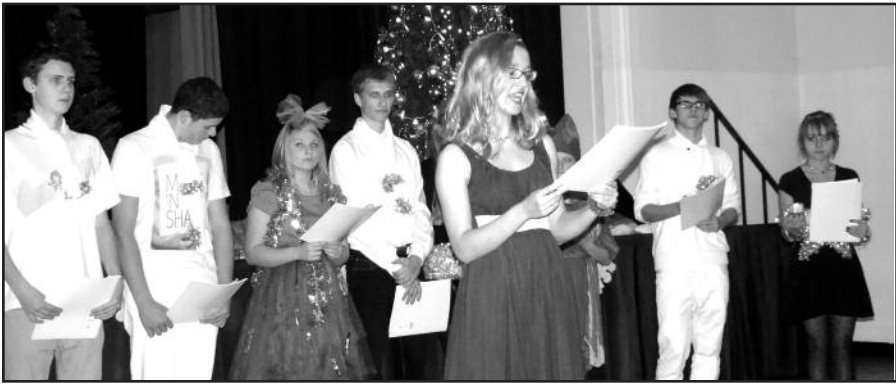
Šuniukas (Joris Pranskus).

rio nugalėtoju tampa tas, kuris gali nepajudėti staiga sustojus groti muzikai.

Kalėdos praėjo, Kalėdų pasaka pasibaigė. Tikėkimės, kad per šventes mokinius, mokytojus ir tėvelius sušildęs džiaugsmas, gerumas, kūrybingumas lydės juos visus metus iki kitų Kalėdų.

Kalėdas šventė ir keturmečiai vaikų ratelio mokinukai (kairėje) ir mokyklos šeimininkai – dešimtokai).

SKAUTYBĖS KELIAS

Redaktorė Aušra Jasaitytė Petry • 8830 Magnolia Court • Orland Park, IL 60462 • El. paštas: ausra67@sbcglobal.net

„Vertybės” – Rambyno stovykla California kalnuose

S.V. P.S. FIL. AURIS JARAŠŪNAS

Tęsinys iš sausio 3 d. „Skautybės kelio”.

Liepos 30 d., pirmadienis, Penkto įstato diena – Skautas mandagus ir riteriškas.

Kadangi stovyklos metu Londone vyko vasaros olimpiada, stovyklautojai norėjo suruošti savo olimpiadą. Tad šiandien stovyklautojai nuvyko į parką prie Big Bear ežero ir komandomis mandagiai varžėsi skautų olimpiadoje.

Liepos 31 d., antradienis, Devinto įstato diena – Skautas taupus.

Ryte skautai ruošėsi naktinei iškylai, o popiet iškeliavo į Tanglewood Campground, esantį Holcomb Valley pakraštyje. Šios dienos tema buvo taupumas, tad skautai stengėsi kuo mažiau su savimi nešti ir paprastai, bet skaniai ir sočiai pavalgyti vakariene. Skautai sužinojo, kad tikrai daug nereikia. Pasilikę stovyklavietėje vilkiukai ir paukštytės valdė savo pačių karalystę.

Rugpjūčio 1 d., trečiadienis, Šesto įstato diena – Skautas – gamtos draugas.

Skautai ir skautės, prabudę gamtoje, po pusryčių žygiavo atgal į Rambyną. Išsipakavę pradėjo ruošti vakaro puotai. Puotos tema buvo pagoniška, tad skautai rengėsi senoviškai, o sesės puošėsi kaip vaidilutės. Kūrybingos šeimninės paruošė atitinkamą maistą ir pagonišką jų pristatymą.

Rugpjūčio 2 d., ketvirtadienis, Ketvirto įstato diena – Skautas draugas savo artimui, brolis kitam skautui.

Iš ryto visi broliai ir sesės ruošėsi tradiciniam miltų mūšiui/žaidimui. Šis žaidimas panašus į „Vogt vėliavas” žaidimą, skirtumas tik tas, kad skautai „pagauna” vienas kitą ne palietimu, bet pataikę vienas į kitą su miltų „bomba”. Ši diena

„Vertybės” stovyklos stovyklautojai.

I. ir M. Petokų nuotr.

skirta draugiškumui ir broliškumui, todėl šiais metais žaidimo tikslas buvo visiems broliams ir sesėms, įskaitant vilkiukus ir paukštytes, dirbti kartu, kad galėtų pasiekti vadovų vėliavą ir juos nugalėti. Žaidimas baigėsi smagiai, nors stovyklautojų plaukai ir rūbai buvo labai balti. Praustis reikėjo visiems.

Rugpjūčio 3 d., penktadienis, Pirmo įstato diena – Skautas tiesus ir laikosi savo žodžio.

Po sėkmingos stovyklos stovyklautojai užsidirbo dieną poilsui ir žaidimams su savo senais ir naujais draugais prie Big Bear ežero. Tad visi stovyklautojai nuvažiavo prie Big Bear pakrantės, kur parke žaidė futbolą, tinklinį, irklavo, plaukiojo ežere, džiaugėsi pica ir net numigo ant šilto smėlio. Vakare vyko paskutiniai stovyklos šokiai.

Rugpjūčio 4 d., šeštadienis, Trečio įstato diena – Skautas naudingas ir padeda artimui.

Sutvarkant ir uždarant stovyklą žiemai, visada būna daug darbo. Bet stovyklautojai suprato, kad turi būti ypatingai naudingi ir padėti savo artimui. Nors ėmė lyti lietus, skautai dirbo kartu ir greitai bei tvarkingai sutvarkė ir uždarė mūsų mylimą Rambyno stovyklavietę.

2012 m. „Vertybių” stovyklos vadovai ir pagrindiniai padėjėjai buvo:

Stovyklos vadovai: viršininkas – Auris Jarašūnas; viršininko pavaduotoja – Audra Reivydienė; komendantė – Daina Kasputienė; ūkvedžiai – Augis Gedgaudas, Nestoras Ruplėnas, Vytas Dabšys, Vitas Venckus; išdininkė – Audra Reivydienė ir Laima Baipsienė; pirma pagalba – Kristina Bandžiulienė; fotografas – Jonas Kulikauskas; šeimninės: 7/25–7–27 – Audra Reivydienė ir Lina Ruplėnienė; 7/27–7/29 – Darija Francesco, Audra Reivydienė ir sesės gražinietės; 7/30–8/4 – Patty Jočienė, Vaida Holwager ir Lina

Jočaitė-Janušienė.

Brolijos vadovai: pastovyklės viršininkas – Saulius Žemaitaitis; pastovyklės viršininko pavaduotojas – Audrius Avizienis; prityrusių skautų vadovas – Viktoras Joga; Geltonšlipsis vadovas – Marius Vilkas; vilkiukų vadovai – Tomas Petokas ir Arūnas Bruožis.

Seserijos vadovės: pastovyklės viršininkė – Audra Gričiūtė; komendantė – Karina Jogaitė; vyr. skaučių vadovė – Andreja Dabšytė ir Jūra Vencienė; prityrusių ir geltonšlipsis vadovės – Ringailė Baryšaitė, Rūta Bandžiulytė, Daina Bandžiulytė, Kristė Jogaitė; paukštyčių vadovės – Miranda Franken-Donovan, Gailė Radvenytė-Hayden, Lina Polikaitytė, Diana Viskantaitė ir Danutė Scola.

4. Jaunų šeimų pastovyklė: pastovyklės vadovės – Tara Barauskaitė, Andrytė Giedraitis ir Kristina Mattienė.

Štabas puikiai dirbo kartu, praturtinant šių metų vasaros stovyklą, paaiškinant jauniesiems ir viens kitam skautų įstatus bei įgyvendinant skautavimo vertybes.

Mūsų „Vertybių” stovykla taip pat netiesiogiai buvo skirta dviem mūsų vietiniams skautų vadovams, kurie šiais metais iškeliavo amžinybėn: buvusiam Rambyno stovyklos viršininkui Juozui Venckui, kuris mus mokė, kad gyvenime svarbiausia yra atpažinti ir sekti savo vertybėmis, ir buvusiai rajono vadei, „Palangos” tunto tuntininkei sesei Laimai Jarašūnienei, kuri pabrėžė, kad pati svarbiausia vertybė yra meilė.

Pabaiga

s.v. p.s. fil. Auris Jarašūnas – stovyklos viršininkas.

„Aušros vartų/Kernavės” tunto pranešimas

Pradėkime naujus 2013 metus su tunto sueiga!

Pirmoji šių veiklos metų

„Aušros vartų/Kernavės”

tunto sueiga vyks

2013 m. sausio 12 d. 2:15 val. p. p.

Pasaulio lietuvių centro didžiojoje salėje, Lemont, IL.

Sesės renkasi laiku,

su visomis išieginėmis uniformomis.

Daugiau informacijos rasite tunto tinklalapyje:

www.avk-tuntas.org

Riteriško pastovyklės viršininkas ps. Saulius Žemaitaitis, „Vertybės” stovyklos viršininkas ps. fil. Auris Jarašūnas, „Drąsos” pastovyklės viršininkė ps. fil. Audra Gričiūtė.

Nidos Paplauskaitės Variakojienės nuotr.

„Vertybės” stovyklos darbininkės (iš k.): šeimninės Darija Zaliūnaitė-Francesco, Lina Ruplėnienė, Sigutė Miller, šeimninė ir stovyklos viršininko pavaduotoja Audra Reivydienė, stovyklos komendantė Daina Kasputienė ir slaugė Kristina Bandžiulienė.

Aurio Jarašūno nuotr.

„DRAUGO“ LIETUVIUKAI

Redaktorė Laima Apanavičienė • El. paštas: laimaa@hotmail.com

Ką veikti per atostogas?

ANDRIUS KRIAUCIŪNAS

Kaip jūs gal žinote, rudenį Kriaučiūnai susirenka Baldwin miestelyje, Michigan valstijoje. Ten visada randame ką daryti. Nesvarbu, ar ten šalta lauke, ar šilta. 2012 m. Padėkos dienos savaitgalis buvo šaltas. Šiais metais mes sugalvojome kažką naujo – ieškojome paslėptų daiktų (Scavenger Hunts). Visi gavome daiktų sąrašą. Reikėjo nueiti į mišką, rasti tuos daiktus ir juos nufotografuoti. Manau, kad žaidimą būtų smagu žaisti ir kitiems, ypač kai per šventes suvažiuoja giminės. Galėtumėte duoti užduotis komandoms surasti daiktus iš pateikto sąrašo: mėlynas kastuvas, šaka su lapais, kelmas, pašto dėžutė, krepšinio tinklas, televizorius, mašina, pinigai, puodukas, batai, tvora, dviratis, šaldytuvas, laikrodis, kreditinė kortelė, kavos aparatas, supynės,

namas, servetėlių dėžė, duona, lemputė.

Po to, kai komanda rastus daiktus nufotografuos, reikia parodyti teisėjui. Laimės tas, kas daugiausia surado daiktų (buvo skirta 1 val.)

Aš galvojau, kad nebus įdomu, bet man labai patiko. Kita užduotis buvo nufotografuoti daiktą, kuris prasideda su tam tikra raide. Kuo įdomiau nufotografuoji, tuo daugiau gauni taškų. Pvz., raidė B. Nufotografavo mane, nes esu „berniukas“. Atliekant užduotis su rade S, gavome net du taškus – vieną todėl, kad prasideda raide S, o antrą – nes pačios šakos forma buvo kaip raidė S. Tai taip pat labai įdomus ir smagus žaidimas žaisti per šventes. Tikiuosi šis aprašymas leis visiems smagiau praleisti šventes ir pradėti naujas tradicijas savo šeimose. Linksmų švenčių visiems.

Ieškomų daiktų sąraše buvo ir šis automobilis.
Iš Andriaus Kriaučiūno asmeninio albumo nuotr.

Niekuomet žmogus nėra toks gražus, koks jis būna kurdamas.
Vydūnas

Kadras iš filmo „Hobbitas: nelaukta kelionė“

Kino filmas „Hobbitas: nelaukta kelionė“ („The Hobbit: An Unexpected Journey“)

GYTIS KRIAUCIŪNAS

site pažiūrėję filmą.

Jeigu skaitėte J. R. R. Tolkien knygas „Žiedų valdovas“ („The Lord of the Rings“) arba žiūrėjote pagal juos pastatytus filmus, jūs žinote pagrindinį šio filmo veikėją. Tiems, kurie nežino: tai – Bilbo Baggins, Hobbit – mažas žmogutis, nykštukas.

Bilbo ramiai sau gyvena mažame Grafystės namelyje su kitais Hobbit. Jo gyvenimas – lengvas, be darbo ir rūpesčių. Vieną dieną į namelio duris pasibeldė burtininkas Gandalf ir pasiūlo jam ypatingą kelionę. Bilbo žino, kelionė nebus lengva: bus orc (baisūs milžinai), nežinomi pavojai ir net drakonai.

Tą patį vakarą, Bilbo atsisėdęs valgyti vakarienės, staiga kažkas pasibeldė į duris. Vienas po kito jo namelį užplūsta nepažįstami nykštukai ir pradeda valgyti jo maistą. Kitą rytą Bilbo visgi prisijungia prie grupės ir pradeda sunkią kelionę.

Kelionės metu jie sutinka Gandalf „draugą“, burtininką Radagast. Jis pasako, kad blogis grįžta į Žemę. Keliautojus aptinka ork'ai ir bando juos pagauti.

Ar Bilbo pavyks pabėgti, ar jis bus sugautas ir nužudytas? Sužino-

Filmo aktoriai

Šiame filme vaidina daug aktorių, vaidinusių filmuose „Žiedų valdovas“, tačiau yra ir naujų veidų. Seni aktoriai yra Ian McKellen (Gandalf), Cate Blanchett (Galadriel), Hugo Weaving (Elrond) ir Christopher Lee (Saruman the White). Nauji aktoriai yra Martin Freeman (Bilbo Baggins), Sylvester McCoy (Radagast) ir Barry Humphries (Pilkasis Goblin).

Kaip vaidina aktoriai?

Aš manau, kad aktoriai, ypač P. McKellen, savo vaidmenis atliko labai gerai. Kiekviena filme Ian McKellen labai gerai atlieka Gandalf vaidmenį, ir, tikiuosi, kad jį šiame vaidmenyje matysime ir ateityje.

Ar verta šį filmą žiūrėti kino teatre?

Būtinai! Šis filmas, nors ir ne toks geras, kaip kiti „Žiedų valdovo“ filmai, bet vis tiek – tai labai geras filmas. Aktoriai, scenos ir visas veiksmas tikrai verti kelionės į kino teatrą. Iš dešimt taškų, vertinčiau devyniais.

Čikagoje lankėsi vyskupas Kęstutis Kėvalas

Čikagoje svečiavosi vyskupas dr. Kęstutis Kėvalas iš Lietuvos. 2012 m. rugsėjo 27 d. Šventasis Tėvas Benediktas XVI kun. dr. Kęstutį Kėvalą paskyrė titulinu Abziri vyskupu ir Kauno arkivyskupijos augziliaru. Sekmadienį, sausio 6 d., vyskupas atnašavo šv. Mišias Palaimintojo J. Matulaičio misijoje. Po Mišių misijoje K. Kėvalas susitiko su jaunučiais ateitininkais (nuotr. kairėje), o vėliau lankėsi Ateitininkų namuose, Lemont, IL, kur dalyvavo jaunųjų ateitininkų susirinkime (nuotr. dešinėje). Susitikimuose dalyvavo brolis Lukas Laniauskas. Dainos Čyvienės nuotr.

Nacionalinio Kauno dramos teatro pranešimas dėl „Baltos drobulės“ turtinių autorių teisių

2012 metų gruodžio 18 d. Kristina Snyder, lietuvių literatūros klasiko Antano Škėmos dukrė, išplatino kreipimąsi dėl jai priklausančių jos tėvo romano „Balta drobulė“ turtinių autorių teisių pažeidimo. Laiške Lietuvos ambasadoriui JAV Žygmantui Pavilionui ji teigia, jog nei Nacionalinis Kauno dramos teatras, kuriame 2012 metų spalio mėnesį buvo pristatyta premjera pagal šią A. Škėmos knygą, nei spektaklį režisavęs Jonas Jurašas nesikreipė į ją dėl kūrinio autorių teisių.

NKDT vadovas E. Stancikas pripažino, kad dėl A. Škėmos romano „Balta drobulė“ autorių teisių įsivėlė apmaudi klaida.
M. Patašius nuotr.

Nacionalinis Kauno dramos teatras (toliau – NKDT), kaip garbingas teatro meno tradicijas bei darbo etiką puoselėjanti įstaiga, siekia susidarius šiai dviprasmiškai ir nemaloniai situacijai išsakyti savo padėtį.

2012 m. spalio 12 d. Nacionalinio Kauno dramos teatro po rekonstrukcijos atvertoje Didžiojoje scenoje pirmą kartą Lietuvos teatro istorijoje buvo pristatyta Antano Škėmos romano „Balta drobulė“ inscenizacija, kurios autorė – žinoma dramaturgė Aušra Marija Sluckaitė, spektaklio režisierius – Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Jonas Jurašas. Spektaklis tiek žiūrovų, tiek teatro kritikų buvo priimtas šiltai, spaudoje pasirodžiusiose atsiliepimuose dažnai buvo pabrėžtas originalios knygos dvasios išlaikymas, pagarba autoriaus A. Škėmos minčiai ir ypatinga inscenizacijos autorės Aušros Marijos Sluckaitės bei režisieriaus Jono Jurašo kūrybinė etika, pritaikant teatro scenai šį sudėtingos struktūros kūrinių.

Dar spektaklio pasirengimo pradžioje NKDT kreipėsi į Lietuvos autorių teisių gynimo asociacijos agentūrą, siekdamas pasitikslinti dėl lietuvių autorių turtinių teisių mokėjimo tvarkos. Tuomet buvo paminėta, jog šiuo metu Lietuvos autorių turtinių teisių galiojimas 70 metų po autoriaus mirties įgyvendinamas tik autoriams, kurie mirė 1968 metais ir vėliau. Lietuvių autoriams, kurie mirė anksčiau nei 1968 metais, autorių

turtinių teisių galiojimas yra 50 metų po jų mirties. Kaip žinia, Antanas Škėma žuvo 1961 m.

Tik po spektaklio „Balta drobulė“ premjeros, pačiai A. Škėmos dukrai kreipusis į režisierių Joną Jurašą, paaiškėjo NKDT apmaudi klaida. Pasirodo, A. Škėma buvo ne Lietuvos, o JAV pilietis. Tai reiškia, jog šiuo atveju galioja kitas autorių turtinių teisių gynimo įstatymas, kuris užsienio autoriams yra įgyvendinamas 70 metų po autoriaus mirties. Teatras, pripažindamas klaidą, praėjusių metų gruodžio 4 d. elektroniniu paštu kreipėsi į K. Snyder su atsiprašymu ir siūlymu pasirašyti jos teisininkų parengtą sutartį, pagal kurią bus išmokėtas autorinis atlyginimas nuo scenoje parodyto spektaklio pajamų. Deja, atsakymas iš K. Snyder nebuvo gautas iki šiol, o po kelių savaičių pasirodė jos jau anksčiau minėtas laiškas Lietuvos ambasadoriui JAV.

Ypatingai apmaudu, jog K. Snyder teigia nežinojusi apie knygos „Balta drobulė“ inscenizacijos kūrimą. Spektaklio režisierius Jonas Jurašas ir sceninio pritaikymo autorė Aušra Marija Sluckaitė dar romano inscenizacijos kūrimo pradžioje nesėkmingai bandė susisiekti su K. Snyder, tikėdamiesi naudingų patarimų ir pagalbos, rengiant kuo tikslesnę knygos pritaikymą scenai.

NKDT stebina viešai išsakyta K. Snyder mintis – bet koku atveju nesuteikti teatrui teisių į „Baltos drobulės“ inscenizaciją. Lietuvos kultūros gyvenimui šio vieno iškiliausių lietuvių literatūros veikalų pastatymo teatro scenoje, kurio ėmėsi profesionalūs ir plačiai pripažinti menininkai, atsakymas būtų didelis praradimas. Taip pat romano atgimimas teatro scenoje yra puiki veikalo ir paties A. Škėmos idėjų sklaida, jo suaktualinimas šiandieninėje visuomenėje ir netgi edukacija jaunam teatro žiūrovui.

NKDT yra pirmasis profesionalus teatras Lietuvoje, daugiau nei 90 metų gyvuojanti institucija, kurioje pastaruoju metu per sezoną vidutiniškai yra pristatomos 6–8 premjeros pagal skirtingų Lietuvos ir pasaulio autorių kūrinius. Per tiek metų teatras niekuomet nėra turėjęs jokių teisinių problemų dėl autorių teisių pažeidimo, nes visuomet viską siekė išspręsti profesionaliai ir atsakingai. Natūralu, jog per daugelį darbo metų nepavyko išvengti įvairiausių nesupratimų, žmogiškų klaidų, tačiau visų pusių geranoriškumas ir siekis atvirai kalbėtis visada padėdavo pasiekti sutarimą. Šiuo atveju, jau keletą mėnesių pats režisierius bando atrasti teigiamą dialogą su A. Škėmos dukra K. Snyder (nors teisiškai jis nėra ir niekuomet nebuvo už tai atsakingas, nes tai teatro, kurio repertuarui priklauso spektaklis, darbas), teatras taip pat atkakliai siekia bendradarbiavimo su autorių teisių paveldėtoja.

NKDT ir toliau siekia užmegzti abipusį dialogą su K. Snyder ir išspręsti šį nesupratimą palankiai ir etiška visų pusių atžvilgiu.

NKDT informacija

New York gyvenęs ir pastaruosius kelis dešimtmečius kūręs dailininkas – grafikas, tapytojas ir skulptorius – Vladislovas Žilias Anapilin iškeliavo 2012 m. gegužės 28 d.
http://archyvas.7md.lt nuotr.

Vladislovo Žiliaus paroda „Švytėjimai“

Nuo sausio 12 d. galerija „Kunstkamera“ (Ligoninės g. 4, Vilnius) kviečia į parodą „Švytėjimai“, kurioje pristatoma talentingo išeivijos dailininko Vladislovo Žiliaus (1939–2012) kūryba.

Tapytojo, grafiko, skulptoriaus Vladislovo Žiliaus kūrybai skirtose parodose „Švytėjimai“ pristatoma aštunto-dešimto dešimtmečių abstrakti, filosofinė, didelių formatų tapyba. Stilistiškai įvairialypė – varijuojanti tarp abstrakcionizmo, dažnai biomorfino, ir poparto, kartais pasitelkiant ir oparto poveikį. Spalviškai – svetima tradicinei ekspresyvaus kolorizmo lietuviškai dailės tradicijai – ryškių, sintetinių spalvų, dažnai naudojant blizgius elementus, subtiliai bei ironiškai įpinant kičo detales.

„Individualus dailininko stilius, linijų aiškumas, metaforiška raiška pirmiausia formavosi V. Žiliaus iliustracinėje grafikoje. Septintojo dešimtmečio antrosios pusės estampams ir piešinių ciklams būdinga filosofinis susimąstymas, žmogaus būties problematika, simboliniai motyvai, – pastebi menotyrininkė I. Korsakaitė. – Tačiau nuo nedidelio, net miniatiūrinio formato iliustracijų, jautraus juvelyrinio grafikos štricho dailininkas netruko pereiti prie didelių dekoratyvių tapybos kompozicijų. Tai buvo lemtingas posūkis V. Žiliaus kūryboje, paveikęs jo tolimesnę biografiją.“

Sekdamas P. Klee, J. Miró, V. Žilias bandė plėtoti Lietuvoje nepopuliarios geometrinės abstrakcijos užuomazgas, tačiau, pasak menotyrininkės K. Budrytės, nebuvo „išgirstas“ net savo kolegų. Iki emigracijos V. Žilias surengė nemažai individualių grafikos parodų, tarp kurių ir neoficialią tapybos. Apie jį ir keletą kitų dailininkų buvo pasakyta, kad „tai tikrai užsispyrę gabūs modernistai, kurie nieku gyvu nesitaikė prie sovietinės sistemos. Jų parodos septintajame dešimtmetyje vyko tik uždarose, dažniausiai privačiose erdvėse. Tuo metu jų darbai tikrai ėjo iš rankų į rankas.“ Vėliau, V. Žilias buvo apkaltintas formalizmu ir išmestas iš Lietuvos dailininkų sąjungos. Dailininkas tuometiniam Komunistų partijos CK pirmajam sekretoriui P. Griškevičiui parašė atvirą laišką, įgavusį platesnį tarptautinį atgarsį, kuriame oficialiai išreiškė

priešiskumą dogmatiškam socialistinio realizmo metodui, rašė apie to meto Lietuvos „kūrybinio gyvenimo falšą bei apmirimą“, menininko individualybės gniuždymą.

1976 m. dailininkas emigravo į JAV, New York. Ten kurį laiką dirbo tarptautinėje reklamos dizaino studijoje, o laisvalaikį atsidėjo tapybai. „Jo tapybos paveiksluose nelyginant brangakmeniai žėri spalvingos plotmės, persiliejančios subtiliausiais pustoniais ar siaučia susikertančių erdvių ir formų polifonija. Dailininko kūrybą maitino savaip perkurti realybės išpūdziai, išsiliejantys ir abstrakčiais, ir atpažįstamais, dažnai simboliniais pavidalais, – pastebi I. Korsakaitė. – V. Žiliaus darbuose visada juntama žemaitiška atkaklumas, darbštumas, nagingumas, o visa kūryba išreiškia kosmines formas bei ritmą ir ją galima vadinti filosofine.“

V. Žilias savo parodas yra turėjęs Vilniuje 1966, 1968, 1971, 1974 metais, taip pat Čikagoje 1977 m., New York 1981, 1984, 1999, 2001, 2004 metais, Lietuvai atgavus nepriklausomybę Vilniuje, Šiuolaikinio meno centre ir galerijoje „Vartai“ 1993, 1994 m. Be to, jis yra dalyvavęs grupinėse grafikos parodose Maskvoje, Varšuvoje, Krokuvoje, Sofijoje, Amsterdame, Barse-lonoje ir 1977 m. su tapyba: „Washington International Art Fair ART 77“, Jane Haslem ir B. David (grafika) galerijose, „Arts Club of Washington“, „Kiplinger Editors Building“ ir „Marvin Center“. Nuo 1995 m. kūrė reljefus, erdvines skulptūras iš medžio, sintetinio stiklo ir metalo.

Svarus ir reikšmingas Vladislovo Žiliaus kūrybinis palikimas. Tai savitas įnašas į Lietuvos dvasinį, estetinį paveldą ir radikalaus pasipriešinimo kultūros kontrolei bei administravimui sovietmečiu pavyzdys. V. Žiliaus meninė mąstysena yra savita, neturinti į save panašių lietuviškoje dailėje. Jis ėjo savo autentišku, nepramintu kūrybos keliu. Dailininko kūrinių turi Jane Voorhees Zimmerli meno muziejus New York, įvairios New York galerijos, Tretjakov galerija Maskvoje, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės, kiti Lietuvos muziejai, privatus asmenys.

Paroda galerijoje „Kunstkamera“ veiks iki š. m. vasario 23 d.

Bernardinai.lt

Ruošia Nijolė Nausėdienė • El. paštas: nausediene@hotmail.com

MŪSŲ STALUI

Kas liko nuo šventinio stalo

Maisto likučiai po švenčių – galvos skausmas ne vienai šeimininkei. Reta lietuvė šeimninė apskaičiuoja taip, kad ir svečiai būtų sotūs, ir maisto likučių neliktų. Kur kas daugiau šeimų šventinio stalo patiekalus valgo dar kelias dienas. Suprantama, kad tuo nesidžiaugia nei namiešiai, nei pati šeimininė. Juk kam patinka maitintis maisto likučiais, kai per šventes kepsnių ir mišrainių nuvargintas skrandis prašyte prašo ko nors šilto, lengvo. Bet ir iš maisto likučių galima pagaminti skanių patiekalų. Šeima nė neįtars, kad jie – nuo šventinio stalo.

Pyragas „Svečias mina slenkstį“

Tešlai reikės: puodelio varškės, puodelio miltų ir lazdelės suminkštėjusio sviesto.

Viską išmaišykite, suvyniokite į polietileninį maišelį ir 15 min. padėkite į šaldytuvą. Įdarui tiks dešros, kumpio likučiai, padžiūvęs sūris, bulvių košė. Pyragą kepkite orkaitėje 20 min. Tai pigu, paprasta ir greitai.

Vištienos paštetas

Reikės: vištos mėsos, šviežių daržovių, žalumynų, prieskonių.

Šventiniam stalui pagaminote vištą, tačiau visos nesuvalgėte. Nuimkite mėsą nuo kaulų ir permalkite ją mėsmale. Į sumaltą mėsą įdėkite truputį sviesto ir supjaustytų šviežių daržovių – agurkų, paprikos arba pomidorų. Rūpestingai išmaišykite, pagardinkite žalumynais, prieskoniais. Gausis labai skanus paštetas, kuris kuo puikiausiai tiks pusryčiams ar vakarienei.

Bulvių kukulaičiai

Iš vakarykštės bulvių košės galima pagaminti skanų patiekalą.

Reikės: 1 sv bulvių košės, kiaušinio, 4 šaukštų kvietinių miltų, žiupsnelio muškato riešutų, aliejaus.

Į atvėsusią košę sudėkite išplaktą kiaušinį, miltus ir muškato riešutų. Jei reikia, įberkite druskos, išmaišykite. Įkaitinkite orkaitę, patepkite skardą aliejumi. Iš tešlos formuokite riešuto dydžio kukulaičius ir sudėkite į skardą. Kepkite orkaitėje, kol kukulaičių viršus pagels, pasidengs rusva plutele (maždaug 15 min.).

Kukulaičius galima valgyti ir vienus su padažu, ir patiekti prie mėsos, žuvies patiekalų.

Pikantiški bulvių rutuliukai

Reikės: virtų bulvių, grybų, kiaušinio, kapotų migdolų.

Į virtų bulvių masę įmaišykite vieną aštuntąją dalį supjaustytų grybų (gali būti ir džiovinti). Kruopščiai išmaišykite, suformuokite abrikoso dydžio rutuliukus, pamirkykite į išplaktą kiaušinį, apvoliokite kapo-

tuose migdoluose. Įdėkite į riebalus (jie turi apsemti rutuliukus) ir apkepkite.

Žemaitiški blynai

Paruoštą kaip bulviniams blynams masę paruoškime su vištienos ar kumpio likučiais nuo šventinio stalo. Įdarui mėsą sumalkite mėsmale, pridėdami į ją norimų prieskonių, druskos, smulkiai supjaustyto svogūno. Galima įkrėsti šaukštą majonezo ar įdėti ištirpinto sviesto, ar tiesiog įpilti truputį vandens, kad masė nebūtų sausa. Gerai išmaišykite.

Ranka išplokite ant delno bulvių masę, į ją įdėkite įdaro, gerai užspauskite kraštus ir taip paruoškite blynelius kepti keptuvėje. Kepkite, kol viršus gražiai pagels. Žemaitiški blynai patiekiami su grietine, grybų

ti siauromis juostelėmis. Supjaustykite žiedais svogūną, riekelėmis pomidorą, sūrį, papriką. Paimkite vieną blyną ir vienoje jo pusėje šaukštu dėkite ar ranka išdėliokite mėsą. Ant viršaus dėkite pomidorus, papriką (jei norite, pabarstykite sausomis čili pipirų sėklelėmis), uždėkite sūrį. Blyną perlenkite pusiau ir susekite mediniu smaigtuku. Taip paruoštus blynus kepkite keptuvėje ant sviesto arba aliejaus iš abiejų pusių, kol gražiai paraus.

Tokių blynų galima paruošti daugiau ir juos užšaldyti.

Mėsos šiupinys

Trijų litrų puodui jums prireiks maždaug: 2 sv rūkytų ar keptų mėsos gaminių, 3 vidutinio dydžio svogūnų, 2 šaukštų pomidorų padažo, 5 raugintų agurkų, skardinės alyvuog-

padažu ar net su spanguolių uogiene.

Makaronų apkepas

Šalia patiekalų iš bulvių, dažna šeimininė gamina įvairius patiekalus iš makaronų ar pastos. Po švenčių iš likusių makaronų galima išsikepti puikų apkepą.

Tereikia pieno išplakti su keliais kiaušiniiais, šiuo plakiniu užpilti makaronus, pridėti prieskonių. Jei norite, kartu su makaronais galima sumaišyti smulkiai supjaustytų įvairių mėsų gabalėlių, pakepintų svogūnų, česnakų, apkepintų, smulkiai supjaustytų paprikų.

Viską supilkite į riebalais ištep-tą, kepinui atsparų indą ir, supylę makaronus, pašaukite į orkaitę. Į pa-baigą (maždaug po 15 min.) ant apke-po viršaus supjaustykite sūrio ir vėl toliau kepkite. Vos tik sūris ištirps, apkepas bus iškepęs.

Mėsos įdaro „lietiniai“

Mes įpratę lietiniams kepti plo-nus blynus, o čia nereikia jų kepti, tad viskas greičiau. Nusipirkite mek-sikietiškę kukurūzų minkštų blynų (didesnio dydžio).

Įdarui tinka bet kokia virta, kep-ta mėsa – kiauliena, jautiena, paukš-tiena, aviiena ar veršiena. Mėsą gali-ma sumalti mėsmale arba supjausty-

gių, pipirų, žirnelių, lauro lapų. Mė-sos reikės mažiau, jei šiupinį virsite su bulvėmis.

Šiupinys ypač tinka po ilgų šven-tinių užstalių, kai organizmas, pavargęs nuo salotų, mišrainių ir šaltų už-kandžių, reikalauja karšto maisto. Pagaminti šiupinį galima greitai ir lengvai. Surinkite nuo šventinio sta-lo likusius dešros, keptos kiaulienos, virto liežuvio ar kumpio likučius. Supjaustykite juos juostelėmis ir apkepkite. Po to sudėkite į puodą, rie-balus palikdami keptuvėje. Į keptuvę sudėkite pusžiedžiais supjaustytus svogūnus, apkepkite, kol įgaus auksi-nį atspalvį, įdėkite pomidorų padažo ir patroškinkite dar 5 min.

Šiaudeliais supjaustytus raugin-tus agurkus sudėkite į puodą su mė-sos produktais, užpilkite labai karštu vandeniu ir užvirkite. Leiskite 5 min. pavirti. Tuomet sudėkite svogūnus su pomidorų padažu. Paragaukite. Jeigu trūksta druskos, įpilkite agur-kų sūrymo – sriubai tai suteiks ne tik aštrumo, bet ir pikantiško skonio.

Dar po 5 min. virimo įdėkite kva-pniųjų pipirų ir lauro lapų. Ne-pamainomos šiupinyje yra alyvuogės, kurias galima arba suberti į puodą, arba, patiekiant šiupinį, įdėti į atskirą lėkštutę su griežinėliu citri-nos ir šaukšteliu grietinės ar majone-zo – kaip kam patinka. Daugelis mėgsta alyvuoges suversti į verdantį

šiupinį, kartu supilant ir skystį iš jų skardinės.

Skrebučiai su žuvimi

Jei po švenčių lieka rūkytos žu-vies, galite pasigaminti skrebučių. Nulupkite odą ir smulkiai supjaustykite nuimtą nuo kaulų rūkytą žuvį, įmaišykite išplaktą kiaušinį, šiek tiek majonezo, žalumynų. Padžiūvu-sios duonos ar batono gabalėlius pa-tepkite sviestu, ant viršaus uždėkite žuvies. Galite pabarstyti tarkuotu sūriu. Kepkite karštoje orkaitėje. To-kius pačius skrebučius galite pasiga-minti ir iš likusių mėsos produktų.

Duonos gardumynai

Iš padžiūvusios baltos duonos galima paruošti labai skanų gardu-myną.

Reikės: puodelio pieno, kiaušinio, cukraus pagal skonį, sviesto.

Į pieną įmuškite kiaušinį, įdėkite cukraus pagal skonį. Supjaus-tykite duoną nedideliais gabalėliais, panardinkite į pieną. Po to apkepkite skrebučius sviestu pateptoje keptu-vėje. O jei šalia sukinėjasi vaikai, pa-pasakokite jiems istoriją apie riterį, kuris buvo toks nuskurdęs, kad pyra-gams ir kitiems saldumynams netu-rėjo pinigų, tad ėmė ir sugalvojo šį negudrų, tačiau skanų patiekalą.

Jeigu susikaupė duonos atsargų, iš jų galima pagaminti labai skanius džiovėsius. Supjaustykite duoną nedideliais kvadrateliais, patepkite sviestu, užberkite druskos, galite įtrinti česnaką. Pašaukite į orkaitę pusvalandžiui.

Tokie džiovėšėliai gali padėti nustebinti šeimą ir neįprastomis salotomis. Paimkite indelį konser-vuotų pupelių, sumaišykite jas su tarkuotu sūriu, virtais kiaušiniiais. 10–15 min. prieš patiekdami ant stalo sudėkite į salotas džiovėšėlius ir pa-gardinkite majonezu.

Silkės apkepas

Jei nuo švenčių liko silkės, tik ne marinuotos, supjaustykite ją mažes-niais gabalėliais.

Reikės: 2 sv bulvių, 1 sv silkės, svogūno galvutės, šaukšto sviesto, puodelio rūgščios grietinės, 4 kiaušinių, šviežiai maltų baltųjų pipirų, 2 valgomųjų šaukštų šviežių krapų arba džiovintų.

Bulves išvirkite su lupenomis. Ataušusias nulupkite ir supjaustykite storokais griežinėliais. Silkes supjaustykite mažesniais gabalėliais. Nulupkite svogūnus ir labai smulkiai sukapokite (arba sutarkuokite). Ap-kepo dugną ištepkite riebalais ir į jį sluoksniais dėkite bulvių grie-žinėlius bei silkę. Grietinę išplakite su kiaušiniiais, pabarstykite pipirais, krapais bei svogūnais ir užpilkite ant bulvių. Likusį sviestą supjaustę ga-baliukais, išdėliokite ant viršaus (viršutinis apkepo sluoksnis turi būti bulvių). Kepkite apie 30 min. orkaitėje.

LIETUVOS IR PASAULIO NAUJIENOS

L. Linkevičius neigia, kad tolstama nuo JAV ir artėjama prie Rusijos

Vilnius (BNS) – Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius nekommentuoja Seimo pirmininko Vydo Gedvilo pasisakymo apie santykius su Rusija ir Jungtinėmis Valstijomis, tačiau pabrėžia, kad nėra bandoma dirbtinai atitolinti Ameriką ir priartinti Rusiją. Lietuvai labai svarbūs visi partneriai. Jis siūlo nesureikšminti kažkokio atskiros fakto, bet matyti esmę, nes tikrai nėra pagrindo kažkokioms abejonėms. Ministras taip pat pažymėjo nenorintis brėžti brūkšnių tarp buvusios ir dabartinės Vyriausybės užsienio politikos.

Darbo partijai atstovaujantis V. Gedvilas požiūrį į santykius su Rusija ir JAV praėjusią savaitę išsakė interviu „Laisvės“ radijui. Jis teigė, kad reikia galvoti apie savo žmones, nes Amerika nuo Lietuvos labai toli. O su Rusija yra labai glaudūs ekonominiai ryšiai. Lietuva iš jos perka dujas, elektrą ir naftą. „Tas bendradarbiavimas mums labai daug duoda. Mes nuo Amerikos dujų neprisijungsimė“. Naujosios centro-

Linas Linkevičius. A. Ufarto nuotr.

kairės Vyriausybės programoje teigiama, kad Lietuvos ir Rusijos santykiams būtinas „perkrovimas“. Lietuvos bendradarbiavimą su Rusija ketinama grįsti abipusę pasitikėjimą stiprinančiomis europietiškomis vertybėmis, kreipti dėmesį ne į praeitį, o į ateitį. Programoje numatyta, kad Sovietų Sąjungos padarytos okupacinės žalos klausimas turės būti įgyvendinamas derybomis su Rusija ieškant priimtinių sprendimų.

Lietuvos atstovybė Švedijoje bus NATO kontaktinė ambasada

Vilnius (URM info) – Lietuvos ambasada Švedijoje nuo sausio 1 d. dvejus metus vykdys NATO kontaktinės ambasados šioje šalyje funkcijas. Viena pagrindinių kontaktinės ambasados Stokholme užduočių bus informacijos apie Aljansą sklaida, specialių renginių NATO tematika organizavimas ir parama Aljanso šaliai-partneriui Švedijai įgyvendinant įvairius NATO projektus bei programas. Atlikdama šias funkcijas Lietuvos ambasada planuoja glaudžiai bendradarbiauti su Švedijos nevyriausybinėmis organizacijomis, valstybės institucijomis bei žiniasklaida. Numatoma, kad svarbiausiomis te-

momis bus regioninės Šiaurės ir Baltijos šalių tapatybės NATO stiprinimas, Švedijos ir kitų regiono šalių įtraukimas į NATO centrų veiklą, lanksčių NATO partnerysčių skatinimas, NATO ir Europos Sąjungos santykių plėtra. Stiprėjantis Švedijos bendradarbiavimas su NATO didina Lietuvos ir bendrą regiono saugumą.

NATO plėtoja kontaktinių ambasadų tinklą šalyse-partnerėse nuo 1990 m. Šiuo metu Aljanso valstybės kontaktinių ambasadų funkcijas atlieka 40 šalių. Iki šiol Lietuvos atstovybės yra vykdžiusios NATO kontaktinės ambasados funkcijas Gruzijoje, Moldovoje ir Baltarusijoje.

Į Afganistaną išvyksta Lietuvos karių grupė

Vilnius (BNS) – Kariuomenės Jungtiniame štabe sausio 8 d. į Afganistaną išlydėta Pajėgų išvedimo grupė – naujas padalinys, kuris bus atsakingas už karių išvedimą iš Lietuvos vadovaujamos Goro provincijos. Jungtinio štabo Logistikos valdybos viršininko pulkininko leitenanto Sauliaus Roženo vadovaujama aštuonių specialistų grupė Afganistane parengs detalų pajėgų išvedimo planą. Planas bus derinamas su Afganistano Vyriausybe, NATO tarptautinių saugumo paramos pajėgų vadovybe, su šalimis partnerėmis ir kito-

mis organizacijomis. Planuojama, kad Pajėgų išvedimo grupė, kurią sudaro logistikos karininkai, gamtos apsaugos, pastatų priežiūros, pakavimo ir judėjimo kontrolės specialistai, misiją Afganistane baigs iki spalio mėnesio. Lietuva yra priėmusi sprendimą iki 2013 m. pabaigos iš Afganistano Goro provincijos išvesti savo karius ir užbaigti provincijos atkūrimo grupės veiklą. Šiuo metu Goro provincijos atkūrimo grupėje tarnauja priešpaskutinė 16-oji Lietuvos karių pamaina.

Kas šeštas lietuvaitis gimsta užsienyje

Vilnius (ELTA) – Drauge su ekonominės krizės banga plūstelėjusi emigracija ne tik sutirpdė Lietuvos gyventojų skaičių, kuris jau nesiekia simbolinių trijų milijonų. Emigracijos ryškė kėsinasi ir į ateities visuomenės gyvybingumą, rašo „Respublika“. Paaikškėjo, kad pastaraisiais metais ne Lietuvoje gimsta apie 16 proc. lietuvių naujagimių. Pavyzdžiui, pernai Alytuje iš viso gimė 558 naujagimiai, iš jų 130, t.y. 23,3 proc.,

gimė užsienyje. Pasak Alytaus civilinės metrikacijos skyrius (CMS) Alytaus CMS vedėjos Birutės Valūnienės, daugiausia alytiškių gimsta Jungtinėje Karalystėje, Airijoje, o pastaruoju metu – Norvegijoje. Iš viso Lietuvoje, Gyventojų registro tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, pernai užregistruoti 36,596 gimimai, 3,500 naujagimių pasaulį išvydo užsienyje.

Benedikto XVI sveikinimai diplomatomams

Vatikanas (Bernardinai.lt) – Sausio 7 dieną popiežius Benediktas XVI susitiko su diplomatinio korpusu prie Šventojo Sosto. Diplomatiniai ryšiai yra palaikomi su 179 valstybėmis, nors ne visi diplomatai reziduoja Romoje. Vatikano ryšiai užmegzti ir su svarbiausiomis regioninėmis ir tarptautinėmis organizacijomis. Susitikimo metu Popiežius tradiciškai pasakė kalbą, kurioje apžvelgė svarbiausius įvykius ir temas, ypač pabrėždamas taikos klausimą. Keldama jį Bažnyčia nesikiša į visuomenių gyvenimą, tačiau padeda apšviesti piliečių geras sąžines. Yra glaudus ryšys tarp Dievo pašlovinimo ir žmonių taikos žemėje, nes taika nekyla vien iš žmogiškų pastangų, bet yra Dievo meilės dalis. Šventasis Tėvas išvardijo daug kraštų, kuriuose šian-

Popiežius Benediktas XVI.

dien trūksta taikos: Siriją, Palestiną ir Izraelį ir kt. Popiežius linkėjo diplomatomams gerų Naujų metų ir buvimo taikos kūrėjais.

Diplomatinio korpuso susitikime su Popiežiumi pirmą kartą dalyvavo praėjusiais metais misiją pradėjusi Lietuvos ambasadorė Irena Vaišvilaitė.

JAV teismas svarstys gėjų santuokų klausimą

Washington, DC (BNS) – JAV Aukščiausiasis Teismas kovo 26–27 d. išklausys argumentų dėl opaus gėjų santuokų klausimo, keliančio vienas iš audringiausių diskusijų šiuolaikinėje Amerikos visuomenėje. Tos pačios lyties asmenų santuokas šiuo metu draudžia federaliniai įstatymai, tačiau jas yra įteisinusios devynios valstijos ir sostinė Washington.

Praeitą mėnesį teismui paskelbus, kad jis imsis nagrinėti šį klausimą, tokį žingsnį sveikino tiek gėjų santuokų priešininkai, tiek šalininkai, sakydami, kad teisėjai gali padėti išspręsti problemą. Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad kovo 26 d. pirmiausiai nagrinės California

paskelbtą tos pačios lyties asmenų santuokų uždraudimą, o kitą dieną išklausys prieštaravimus dėl federalinio įstatymo, neleidžiančio homoseksualioms poroms taikyti tų pačių lengvatų, kurios taikomos tradicinėms santuokoms. Tikimasi, kad teismas nutartį paskelbs birželį. Kovo 26 d. Aukščiausiasis Teismas aiškinsis, ar JAV Konstitucijos 14-oji pataisa, reikalaujanti, kad valstijos visiems žmonės užtikrintų vienodą apsaugą pagal įstatymus, kertasi su California sprendimu valstijos konstitucijoje apibrėžti santuoką kaip sąjungą „tarp vieno vyro ir vienos moters“.

Lenkijoje reklama su Lenin sukėlė pasipiktinimą

Varšuva (BNS) – Bolševikų revoliucijos lyderio Vladimir Lenin atvaizdas Lenkijoje vis dar nekelia juoko. Viena šios šalies mobiliojo ryšio bendrovė, panaudojusi pieštą V. Lenin atvaizdą savo reklamoje, sulaukė daugybės pikto atsiliepimų ir šią savaitę nutraukė tą kampaniją. Vyresniems lenkams V. Lenin siejasi su komunistiniu režimu, pražudžiusiu milijonus žmonių ir vykdžiusiu masinį terorą Sovietų Sąjungoje. Vėliau, po Antrojo pasaulinio karo, sovietai primetė savo režimą Lenkijai. Skandalo centre atsідūrusi bendrovė „Polska Telefonia Cyfrowa S. A.“ savo taikiniu pasirinko jaunesnius lenkus, ir panaudojo V. Lenin atvaizdą, raginantį „nesiliauti kalbėti“ reklaminiuose plakatuose. Šiose reklamose žadami pigūs pokalbiai visiems šios bendrovės mobiliojo

ryšio tinklo vartotojams su užuominomis į komunistų žadėtą lygybę. Tačiau dėl nuvilnijusio pasipiktinimo bendrovė atšaukia šias reklamas. Tarp pareiškusių protestą buvo Lenkijos tautos atminties institutas – valstybinė institucija, tirianti komunistinio laikotarpio nusikaltimus. Institutas pažymėjo, kad V. Lenin buvo vienas didžiausių XX a. nusikaltėlių.

Paukščių take – 17 mlrd. Žemės dydžio planetų

Washington, DC (BNS) – Paukščių tako galaktikoje, kuriai priklauso Saulės sistema, yra ne mažiau kaip 17 mlrd. Žemės dydžio planetų, tačiau veikiausiai daug daugiau. Tai nurodoma vienoje sausio 7 d. paskelbtoje studijoje, kurios išvados didina tikimybę aptikti planetą, panašią į mūsų. Astronomai, atliekantys tyrimus NASA kosminiu teleskopu „Kepler“, nustatė, kad apie 17 proc. mūsų galaktikos žvaigždžių turi bent vieną planetą, dydžiu prilygstančią Žemei ir skriejančią neto-

li centrinio šviesulio. Žinoma, kad Paukščių take yra apie 100 mlrd. žvaigždžių, o maždaug kas šešta iš jų turi Žemės dydžio planetą. Ši išvada nereiškia, kad visos tos planetos gali būti tinkamos gyvybei, tačiau didėja tikimybė rasti planetų, kurių sąlygos atitiktų esančias Žemėje. Kad planetoje galėtų egzistuoti į žemiškąją panaši gyvybė, joje turi būti vandens, todėl planeta turi skrieti nei per toli, nei per arti savo žvaigždės, kad paviršiaus temperatūra būtų nei per žema, nei per aukšta.

VERSLO NAUJIENOS

„Biudžeto skardis“ JAV: ką susitarimas
reiškia mokesčių mokėtojams?

Naujųjų metų naktį, praėjus dviem valandoms po vidurnakčio (ir galutinio termino), JAV Senatas priėmė „2012 metų palengvinimo Amerikos mokesčių mokėtojams aktą“, už kurį balsavo 89 nariai, prieš – 8. Sausio 1-osios vakarą 257 balsais prieš 167 šį susitarimą patvirtino Atstovų rūmai. O kitą dieną jį pasirašė ir tuo metu Hawaii atostogavęs JAV prezidentas Barack Obama.

Susitarimas ne tik numato mokesčių tarifų pakeitimus, bet juo dviem mėnesiams atidedamas svarstymas dėl beveik 110 mlrd. JAV dol. vertės biudžeto išlaidų karpymo. Planuojama, kad dėl patvirtintų mokesčių pakeitimų per dešimtmetį iš mokesčių surenkamos pajamos padidės 600 mlrd. dol. Tai gerokai mažiau negu 2 trln. dol. suma, dėl kurios tarėsi prezidentas Obama ir Atstovų rūmų pirmininkas John Boehner.

Dauguma sutinka, kad abiejų partijų pasiektas kompromisas politiniu požiūriu yra naudingas, patrauklus arba bent jau galima išvelgti jo politinę prasmę. Ekonominė šio susitarimo nauda kol kas sunkiai nusakoma ir apie ją galima tik diskutuoti. Ateitis parodys, ar nauji pakeitimai atgaivins šalies ekonominį augimą ir taip siekiamą naujų darbo vietų sukūrimą. Toliau apžvelgsiu pagrindinius mokesčių pasikeitimus, paveiksiančius didžiąją dalį individualių mokesčių mokėtojų ir namų ūkių Amerikoje.

Kam didės mokesčiai?

Visiems, gaunantiems darbo užmokestį. Praėjusius dvejus mokestinius metus 160 mln. JAV dirbančiųjų įmokos į socialinės apsaugos programas buvo skaičiuojamos pagal sumažintą 4,2 proc. tarifą (tikrasis mokesčio dydis yra 6,2 proc.). „Biudžeto skardžio“ aktas šios mokesčio lengvatos nepratęsė. Todėl, nepaisant garsių kalbų apie mokesčių naštos nedidininimą viduriniajai klasei, 2013-aisiais namų ūkiams, uždirbantiems pajamas, neviršijančias 113,700 dol., mokesčiai didės 2 proc. Vidutinis JAV namų ūkis, gaunantis 50,000 dol. metines pajamas, mokės 1,000 dol. didesnius mokesčius. Uždirbantiems 113,700 dol. ir daugiau mokesčiai išaugs 2,274 dol. per metus arba beveik 200 dol. per mėnesį.

IRS savo internetiniame tinklalapyje siūlo šį pasikeitimą atspindinčias socialinės apsaugos mokesčio apskaičiavimo lenteles ir ragina darbdavius pilną mokesčio tarifą pradėti taikyti kuo anksčiau, bet ne vėliau negu nuo šių metų vasario 15 dienos.

Turtingiesiems. Žmonėms, uždirbantiems apmokestinamas pajamas, didesnes nei 400,000 dol., ir namų ūkiams, gaunantiems daugiau nei 450,000 dol. pajamų, mokestis didės nuo 35 iki 39,6 proc. (Prezidento Obama siūlytos pajamų ribos buvo 200,000 ir 250,000, o Boehner – 1,000,000 dol.). Mokesčio tarifas už kapitalo prieaugį ir dividendus didėja nuo 15 iki 20 proc. Be to, sveikatos apsaugos reforma turtingiesiems amerikiečiams numato papildomą 3,8 proc. rinkliavą nuo pajamų iš investicijų, todėl aukščiausias kapitalo prieaugio tarifas išauga iki 23,8 proc. Minėtą 3,8 proc. rinkliavą (Affordable Care Act (ACA) sur-tax) privalės mokėti gyventojai, patikos fondai (trust funds) ir namų valdos, kurių investicinės pajamos siekia tam tikras ribas.

Laipsniškam asmeniškų išimčių atsisakymui (Personal Exemption Phaseout) ir detalizuotam atskaitymui (Itemized Deduction) nustatytos pakoreguotų bendrųjų pajamų ribos yra: 200,000 dol. individualiam mokesčių mokėtojui ir 300,000 dol. namų ūkiui. Šiomis taisyklėmis siekiama sumažinti arba panaikinti asmeniškas išimtis tiems, kurių pajamos viršija nustatytas ribas.

Kas pratęsta?

Ilgalaikio nedarbingumo pašalpos. Jos pratęsimas vieneriems metams, išsaugojant išmokas šiuo metu 2 mln. darbo neturintiems amerikiečiams.

Mokesčių kreditai už aukštąjį mokslą. Amerikos galimybių mokesčių kreditas (The American Opportunity Tax Credit) buvo sukurtas 2009 metų skatinamųjų programų paketu, siekiant išlaikyti aukštąjį išsilavinimą finansiškai prieinamu kuo didesniai skaičiui žmonių. Šio kredito galiojimas pratęsiamas penkeriems metams ir pagelbės 25 mln. šeimų, turinčių žemas pajamas. Didžiausia kredito suma yra 2,500 dol. Jis suteikiamas už vadovėlius, mokslo priemones ir kitas, nustatytus reikalavimus atitinkančias išlaidas, siekiant aukštojo mokslo. Kredito reikalauti galima už ketverius mokymosi metus. Pakoreguotų bendrųjų pajamų riba kreditui gauti yra: 80,000 dol. individams ir 160,000 dol. namų ūkiams.

Mokesčių kreditas už vaiką (The Child Tax Credit). Dar penkeriems metams pratęstas padidintas 1,000 dol. kreditas už kiekvieną vaiką, kuris iki 2012-ųjų pabaigos buvo jaunesnis nei 17 metų amžiaus. Pakoreguotų bendrųjų pajamų suma šiam kreditui gauti yra: 75,000 dol. individualiems mokesčių mokėtojams ir 100,000 dol. šeimoms.

Kreditas už vaiko ir globotinio priežiūrą (The Child and Dependent Care Credit). Šis kreditas padeda dirbančioms šeimoms apmokėti už vaikų, suaugusių globotinių ar neįgalių sutuoktinių priežiūrą. Kreditas sudaro nuo 20 iki 35 proc. priežiūros išlaidų, bet ne daugiau nei 3,000 dol. už vieną globotinį ir 6,000 dol. už du. Šio kredito galiojimas pratęstas neribotam laikui.

Mokesčių kreditas už uždirbtas pajamas (The Earned Income Tax Credit). Tai lengvata dirbantiems amerikiečiams, gaunantiems mažas ir vidutines pajamas. Šio gražintino kredito galiojimas pratęstas penkeriems

Nukelta į 15 psl.

LIETUVA IR PASAULIS

Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys Vytautas Juozapaitis nuo šių metų liepos 1 d. siūlo įteisinti lengvatinį 9 proc. pridėtinės vertės mokestį (PVM) kultūros ir meno renginiams, rašytojo, kompozitoriaus ir atlikėjų paslaugoms. Pagal projektą, lengvatinį 9 procentų mokestį siūloma taikyti visų rūšių meno ir kultūros renginių (įskaitant parodas, paskaitas, cirko renginius), taip pat muziejų, botanikos, zoologijos sodų lankymui.

Europos Sąjungos Dvynių projektą „Kroatijos koordinuotų veiksmų prieš grobstymą sistemos stiprinimas siekiant apsaugoti ES finansinius interesus“ vykdys Lietuvos finansų ministerija, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba (FNTT) ir Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA). Devynių mėnesių trukmės, 230,000 eurų vertės ES finansuojamas projektas skirtas Kroatijos kovos su korupcija efektyvumui didinti, siekiant užtikrinti efektyvų ES struktūrinių fondų įsisavinimą. Lietuvos institucijos Kroatijoje laimi jau ketvirtą ES Dvynių projektą.

Per pastaruosius kelerius metus Lietuvoje susiklostė keista padėtis – žmonėms laikyti indėlius bankuose yra nuostolinga, nes išgryninimas kainuoja daugiau, nei bus gauta palūkanų. Bankininkų tikinimu, pinigai atpigo, tad skolinti nebeapsimoka. Tačiau skandinavų bankai Lietuvoje skaičiuoja milijardinius pelnus. Šiuo metu paskolų palūkanos yra maždaug 6 kartus didesnės nei indėlių palūkanos: indėlių metinės palūkanos yra apie 0,3 proc., paskolų – apie 2 proc.

Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkė Dangutė Mikutienė užregistravo Alkoholio kontrolės įstatymo pataisas, kurios panaikintų nuo naujų metų įsigaliojusius draudimus prekiauti alumi didesnėse nei 1 litro talpose bei prekybą stipresniu nei 7,5 proc. alumi ir sidru. Įstatymo projekte teigiama, kad draudimus panaikinti siūlė Europos Komisija (EK).

Padaugėjus naujų užsakymų, milžiniškas JAV paslaugų sektorius gruodį augo sparčiausiai per dešimt mėnesių. Verslo aktyvumo JAV paslaugų sektoriuje indeksas („ISM Non-Manufacturing“) paskutinį 2012 metų mėnesį pakilo nuo 54,7 punkto lapkričio mėnesį iki 56,1 punkto, užkopęs aukščiausiai nuo vasario mėnesio. Analitikai spėjo, kad šis rodiklis gruodį smuktels iki 54,2 punkto. Indekso pakilimas virš 50 punktų kartelės reiškia, kad sektorius auga.

Irano naftos eksportas dėl Vakarų šalių taikomų griežtų sankcijų per pastaruosius devynis mėnesius smuko 40 proc. Naftos pardavimai smuko 40 proc., o pelnas iš naftos eksporto – 45 proc. Naftą eksportuojančių valstybių organizacijos (OPEC) ir Tarp-tautinės energetikos agentūros

(TEA) duomenimis, Irano naftos eksportas smuko nuo maždaug 2,4 mln. barelių per dieną 2011 m. pabaigoje, iki 1 mln. barelių per dieną baigiantis 2012 m. Irano išgaunamos naftos kiekis sumažėjo apie 25 proc. iki 3 mln. barelių per dieną.

Naujų automobilių pardavimai Brazilijoje, kuri yra ketvirta pagal dydį automobilių rinka pasaulyje, 2012 m. siekė rekordinius 3,8 mln. Pasak Brazilijos nacionalinės automobilių gamintojų asociacijos (ANFAVEA), pardavimai per metus padidėjo 4,6 proc., tačiau gamyba smuko 1,9 procento, eksportas pernai smuko 20,1 proc.

Oficialūs duomenys parodė, kad nedarbo lygis euro zonoje lapkritį pasiekė naują aukštumą – 11,8 proc. Nuo 2012 m. spalio nedarbo lygis euro zonoje pakilo 0,1 proc. Visos Europos Sąjungos nedarbo lygis lapkritį išliko nepakitęs – 10,7 proc. Gilioje recesijoje užstrigusioje Ispanijoje vėl pasiektas aukščiausias nedarbo lygis – 26,6 proc. Visoje ES šiuo metu darbo neturi daugiau nei 26 mln. žmonių.

Lietuvos darbo rinka per pastaruosius 12 mėnesių pagerėjo – registruotų bedarbių skaičius per metus sumažėjo 7,4 proc., tačiau labiausiai – beveik perpus (45,4 proc.) – ilgalaikių bedarbių skaičius. Lietuvos darbo biržos duomenimis, sausio 1 d. šalyje buvo registruota 210,2 tūkst. bedarbių – 11,4 proc. visų šalies darbingo amžiaus gyventojų. Paskutinį kartą toks registruotų bedarbių skaičius buvo 2009 m. liepą. Jaunimo iki 25 metų amžiaus įregistruota 25,4 tūkst. – 14,2 proc. mažiau nei tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu. Didžiausias registruotas nedarbas buvo Ignalinos (20,2 proc.), Alytaus (19,1 proc.) ir Zarasų (18,4 proc.) savivaldybėse, mažiausias – Neringoje (6,5 proc.) ir Birštone (7,9 proc.) Tarp didmiesčių – Klaipėdoje – 8,5 proc. ir Vilniuje – 8,6 proc., o daugiausia bedarbių buvo Panevėžyje – 12 proc.

Energetikos ministerija ieškos būdų, kaip stabdyti saulės elektrinių plėtrą, sako Lietuvos energetikos ministras Jaroslavas Neverovičius. Anot jo, pastačius visas elektrines pagal dabar pateiktus prašymus, elektros kaina padidėtų bent 5 centais, todėl reikia spręsti „šią problemą“. Jis neįvardijo, kaip „problema“ bus sprendžiama, tačiau pridūrė, kad sprendimai nebus taikomi atgaline data. J. Neverovičius skaičiavo, kad iki gruodžio pabaigos pateikta apie 16,000 paraiškų. Spaudoje rašyta, kad Energetikos ministerija siūlo naikinti jau išduotus leidimus jėginių plėtrai tiems, kurie iki kovo 1 d. nepateiks prašymo gaminti elektrą. Tačiau kai kurių teisininkų vertinimu, nustatytas 2013 m. kovo 1 d. terminas, iki kada reikia suspėti gauti leidimą gamybai, yra nerealus.

Parengta pagal
BNS, ELTA

Linksma, ryški, trykštanti gyvenimo džiaugsmu – taip galima keliais žodžiais apibūdinti JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos visuomeninių reikalų tarybos pirmininkę, Washington apylinkės pirmininkę Danelę Bieliauskaitę-Vidutienę. Tai asmenybė, po kurios subtilia išore slypi daugialypė gyvenimo patirtis.

Diana Bieliauskas (Danelė Bieliauskaitė-Vidutienė) gimė JAV pietuose – Richmond, Virginia valstijoje. Pirma daina, kurią moteris prisimena iš vaikystės – „Jesus loves me, that I know, for the Bible tells me so...“ Danelės mama Danutė Širvydaitė buvo gydytoja, tėvas Vytautas Bieliauskas – psichologijos profesorius. Tarp mamos pacientų buvo daug vargšų žmonių, kilusių iš Europos ir Afrikos. Vienas kaip užmokestį už gydymą atnešdavo žąsį pintinėje, kitas – bulvių. Lietuvaitės tėvai, kai 1949 metais atvyko į JAV, buvo jauni, inteligentiški, ambicingi ir madingi. Niekada nepatyrė gyvenimo Vokietijos lageriuose sunkumų. Buvo studentai, susitukė Miunchene. Danelės tėvo pusseserė Aldona Kasparaitė, kuriai neseniai sukako 101 metai, ir jos vyras Bill Grigaitis (Craig) iš Wilkes-Barre, Pennsylvania valstijos Bieliauskams išsiuntė pakvietimą, kad jie galėtų atvykti į JAV. Nors tėvas nekalbėjo angliškai, tačiau, puikiai mokėdamas lotynų kalbą, gavo darbą Kings College. Danelės tėvų netraukė JAV miestai, kur buvo susibūrę daug kitų migrantų lietuvių. Jie siekė karjeros ten, kur rado darbo pagal specialybę. Po Wilke-Barre, tai buvo Richmond, Virginia. Pagaliau Cincinnati, Ohio, kur rado ir kitų išsibarsčiusių lietuvių šeimų. Liaubai ir Kregždžiai, Fedykai ir vėliau Zibai atstojo gimines Cincinnati. Į Dayton, Ohio, kur buvo lietuvių parapija ir daugiau lietuvių, važiuodavo švęsti Vasario 16-osios.

Bieliauskų šeimoje augo keturi vaikai: Vokietijoje gimęs Linas ir JAV gimę Danelė, Aldutė, Nelius. Kartu gyveno mamos mama Bronė Džiūgelytė-Širvydienė. Ji kategoriškai atsisakė mokytis anglų kalbą. Praėjus pusmečiui po atvykimo į JAV, Wilkes-Barre anglių kasyklose mirė mamos brolis. Per šventes Bieliauskai, kurie Amerikoje neturėjo giminių, tankiai susieidavo su kitomis lietuviškomis šeimomis. Artimi žmonės liko už „geležinės uždangos“: senelis – Sibire, dėdė – kalėjime. Tėvai susirašinėjo su likusiais tėvynėje, bet tai buvo suaugusių pasaulis. Vaikai namuose šnekėjo lietuviškai, kieme – angliškai ir visai nesijautė kažkuo besiskirian-tys nuo amerikiečių – gal tik tuo, kad namuose galėjo užsitemti riešutinių sviestą ne ant baltos, o ant ruginės duonelės. Danelė prisimena, kaip jie apsidžiaugė, gavę pirmą televizorių ir kiek buvo baimės, kai Sovietų Sąjunga sėkmingai į erdvę pasiuntė palydovą „Sputnik“. Danelė prisimena tėvams nedavusi ramybės, kol šie nenu-pirko jai Paul Anka išleistą plokštelę „Diana“. Lietuvė girdėjusi, kaip tais laikais baltomis paklodėmis apsirengę baltos rasės didingumo gynėjai degindavo kryžius kiemuose, taip išreiškdami priešišumą prieš kitaip mąstančius. Kaip Danelė sako: „Buvau per maža, kad visa tai suprasciau, bet motina tuos vaizdus prisimena kaip vienus iš pirmųjų išpūdžių, atvykus į Ameriką.“

Kadangi abu tėvai dirbo šeštadieniais, vaikai niekada nelankė šeštadieninės mokyklos. Galima sakyti, kad užaugo ir lietuviškai išmoko patys. Danelė sako, kad lietuviškai labai

Mantas, Nida ir Danelė Egipte.

ATSPARI VISOKIOMS BAIMĖMS

IRENA NAKIENĖ-VALYS

lengva skaityti – raidės neapgaulingos kaip anglų ar lenkų kalbose. Mėgo skaityti, bet angliškai. Kai tėvai turėdavo svečių ar būdavo „baliai“, vykdavo labai gyvi pokalbiai, diskusijos, o vakaras užsibaigdavo lietuviškomis dainomis. Danelė sako, jog tas dainavimas jai itin įstrigo širdin.

Buvo 1956-ieji, tarp suaugusiųjų sklandė visokios politinės kalbos. Kai kada visi šeši šeimos nariai susėdavo į tėvų „Ford“ ir dvi valandas riedėdavo į Washington aplankyti tėvų draugų Vitėnų, kurių tėvas dirbo „Amerikos balse“. Danelė prisimena kelionę į Lietuvos atstovybę (dabar – ambasada): „Atsimenu, kad suaugusieji vyrai rūkė cigaretes atbulai, laikydami trimis pirštais. Gali būti, kad tarp jų buvo Stasys ir Kazys Lozoraičiai.“

Virginia valstijos gamta, jos spalvos, ypač rudenį, kai pušų oranžiniai spygliai apkloja žemę, ir ta drėgmė, kuri persmelkia ją – visa tai liko mer-

nušautas prezidentas John F. Kennedy. 1968 m. balandžio 4 d. nušautas Martin Luther King. 1968 m. birželio 6 d. nušautas Robert F. Kennedy ir buvęs vyriausiasis JAV prokuroras bei kandidatas į prezidentus. 1968 m. rugpjūčio 28 d. kilo riaušės po Democratic National Convention Čikagoje. 1969 m. pavasarį vyko istorinis atviras muzikos festivalis Woodstock. O Danelėi buvo pats laikas pradėti studijas universitete. Tačiau ji, baigdamergaičių katalikių mokyklą Cincinnati, buvo tokia nedrąsi, kad net nedrįso duoti prašymų stoti į kitus nekatalikiškus universitetus. Tik žinojo, kad nori pasprukti iš namų. Pateko į Loyola University Čikagoje, pradėjo ten mokslus 1969 metų rudenį ir pasiliko vieneriems metams.

Vyko Vietnamo karas, į kurį tarnybai buvo pašaukti visi nestudijuojantys universitete jaunuoliai. Kilo protestai, augo pasipriešinimas prieš valdžią. Amerikos tamsiaodžiai piliečiai, bandantys lankyti universitetus,

Danelė Vidutienė su savo mama Danute (Širvydaitė) Bieliauskiene.

gaitės atmintyje. Kaip ir šeimos raudonų plytų namas Quinton, Virginia valstijoje, kur motina dirbo pirma ir per trisdešimt metų paskutine gydytoja kaime. Kai šeima persikraustė į Cincinnati, Ohio, Danelė pradėjo lankyti antrą skyrių, tačiau prisipažįsta visą laiką ilgėjusis Virginia valstijos aplinkos, kuri kaip kokia gimtinė traukė ją atgal. Tik 1977 metais svajonei buvo lemta išsipildyti – Danelė persikraustė gyventi į Washington, ir su laiku nusipirko panašų raudonų plytų namą.

Tuo metu Amerikoje buvo neramūs laikai – 1963 m. lapkričio 23 d.

buvo apspjaudyti ir priversti žygiuoti su federaline palyda. Jų bažnyčios buvo susprogdintos, kartais – net su ten esančiais vaikais. Paauglystėje Danelėi buvo patrauklūs tamsiaodžių ir žydų kovų siekiai. Pati pradėjo ieškoti aukštesnio tikslo. Baigusi universitetą pradėjo bendrauti su lietuviais ir suprato, kad jiems irgi reikalinga pagalba.

Kaip ir Danelės sesuo bei broliai, ji baigė Xavier University Cincinnati mieste – ten dėstė jų tėvas, todėl mokslas vaikams buvo nemokamas.

Gavo bakalaurą iš anglų literatūros su leidimu mokyti vidurinėje mokykloje. Savo karjerą pradėjo kaip vidurinės mokyklos anglų literatūros mokytoja, bet tai nesitęsė ilgai. Išsigando supratusi, kad jai – jau 21-eri: „Nejau-gi jau pasiektas gyvenimo tikslas? Negi ir pasiliksiu dirbti čia amžinai?“ Norėjosi ko nors įdomesnio. Nors ir turint bakalaurą, buvo labai sunku rasti darbą. Buvo „pakrikštyta per ugnį“, – per savo darbą kaip mokytojo pavaduotoja („substitute teacher“) Cincinnati valdiškose mokyklose pačiuose prasciausiuose rajonuose. Ta patirtis padėjo lietuvei gauti geresnį nuolatinį darbą ir labiau susipažinti su JAV bendruomenės problemomis.

1973 metais, po pirmo apsilankymo Lietuvoje grįžusi į JAV, pasiryžo mokytis rusų kalbos, kad ateityje jaustųsi labiau „vietinė“ Lietuvoje, kad suprastų „priešo“ kalbą. Tuo laiku D. Vidutienėi atrodė, kad niekada neištekės už lietuvių, kad reikia stiprinti lietuvių kalbą, o tai atlikti turėjo per mokslą. Žinojo, kad lietuvių kalba dėstoma slavistikos fakultetuose. Buvo įsitikinusi – jei įsigis slavistikos specialybę, turės galimybę išlaikyti ir lietuvių kalbą. Netrukus apsigynė magistrą iš slavistikos Indiana University, Bloomington, kur susipažino su Elena Bradūnaite. Atsivėrė durys ne tik į visą JAV lietuvių pasaulį, bet ir į tautosaką, Lietuvos kultūrą.

1963 metais, kai Danelėi buvo 11 metų, ji kartu su trimis kitais vaikais iš Cincinnati, CISV (Children's International Summer Village) buvo išrinkta atstovauti Jungtinėms Valstijoms Kristiansand, stovykloje Norvegijoje. Kambario draugė buvo iš Italijos, kiti vaikai – iš Vakarų Europos, Japonijos ir Egipto. Danelė sako, kad tai ir buvo jos susidomėjimo „tarptautiniais ryšiais“ pradžią pradžia. Džiaugiasi, kad ši organizacija tebeegzistuoja ir augs.

1978 metais persikraustė į Washington, gavo darbą CIES (Council for International Exchange of Scholars) Fulbright programoje. Teko dirbti su mokslininkais, keliaujant tarp JAV ir Sovietų Sąjungos. Netrukus pateko į debatų turą per Sovietų Sąjungą, kur kartu su dviem vyrukais diskutavo apie „Is Unemployment A Denial of a Human Right, and Does It Lead to the Alienation and Exploitation of the Worker?“ Atvykus į Maskvą, JAV ambasada juos išbarė, kodėl sutiko diskutuoti tokiu tendencingu klausimu. Tepaaikšino, jog suteikė progą kalbėti apie atviras sienas, laisvę persikelti gyventi ten, kur nori (juk tais laikais Sovietų Sąjungoje tai nebuvo įmanoma), apie bedarbių pašalpas ir t. t. Jie tiesiog nežinojo, kad jauni žmonės buvo atsivežę su savimi labai daug knygų, išverstų į rusų kalbą, kurias tiesiog išdalino pakeliui. Novosibirske Danelėi teko pasakoti apie gimines, kurie buvo patyrę Sibiro kančias.

Po kelerių metų buvo pakviesta dirbti į National Academy of Sciences (NAS), vykdyti stambesnes mainų programas su mokslininkais iš už anapus geležinės uždangos. Danelės pareigoms priklausė Rytų Vokietija, Lenkija, Rumunija ir Sovietų Sąjunga. Jai dažnai tekdavo būti tuo pirmu asmeniu iš už geležinės uždangos, su kuriuo mokslininkai susitikdavo ir palaikydavo ryšius. Šis darbas suteikė labai daug pasitenkinimo. NAS dėjo daug pastangų, remiant Sovietų Są-

Nukelta į 14 psl.

Kultūrinė veikla
Gross Hesepe DP stovykloje
1946–1948 m.
1
PRANAS ZARANKA

Devintinių procesija Gross Hesepe stovykloje.

Vokietijoje, Ems Land srityje, į šiaurės vakarus nuo Meppen ir Lingen miestų, dar nacių laikais plačiuose durpynuose buvo įruošti keli lageriai belaisviams laikyti. Netoli Olandijos sienos buvo ir Gross Hesepe stovykla, į kurią 1945 m. rugsėjo mėnesį iš Lingen kareivinių buvo atkelta apie 400 lietuvių, keliasdešimt latvių ir estų. Netrukus stovykloje buvo jau per tūkstantis lietuvių.

Tai buvo mažas Lietuvos miestelis su savo lietuviška valdžia – stovyklos vadovu-komendantu, parapija, švietimo vadovais, mokyklomis, gydytoju, policija, maistininuku ir virėjais...

Bandau iš turimų nuotraukų ir programų bent trumpai aprašyti tos stovyklos, tai laikais vadintos lageriu, kultūrinį gyvenimą.

Bažnyčia

Dauguma stovyklos lietuvių buvo katalikai, nors buvo ir liuteronų, evangelikų bei stačiatikių. Katalikų parapijos klebonu buvo kun. Juozas Danielius. Kun. Pijus Kirvelaitis gimnazijoje dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą, kun. Eduardas Petrelevičius – tikybą.

Bažnyčia buvo ištisas pailgas barakas, jos altorių puošė didelis VI. Stančikaitės-Abraitienės ant drobės tapytas paveikslas – Švč. Mergelė Marija su Kūdikiu žengianti per rugių lauką. Gale bažnyčios buvo „vis-

kos” – pakyla fisharmonijai ir chorui, kuriam vadovavo Kazys Aukštkalnis. Giedojo 11 moterų ir 10 vyrų. Giedojime tradicines lietuvių giesmes ir lotyniškai „Missa de Angelis”. Turėjome kalėdinių ir velykinių giesmių.

Bažnyčioje vykdavo gegužinės ir kitokios pamaldos. Prisimenu kelių dienų rekolekcijas, vestas tėvo Bružiko, SJ. Stovyklą 1947 m. birželio 23 d. aplankė vysk. Vincentas Brizgys. Gilų įspūdį paliko kun. Stasio Ylos pasakaita – jo prisiminimai apie Štuthofo koncentracijos stovyklos patirtį. Bažnyčioje garbinome Dievą ir meldėme, kad grįžtų laisvė Lietuvai, kurios ilgejoms, kurią sapnavome, kurion grįžti kiekvienos šventės proga vienas kitam linkėjome. Stengėmės svetimoje šalyje išlaikyti tikėjimą, kalbą, dainas bei papročius.

Švietimas

Veikė vaikų darželis. Nuotraukoje matau beveik 30 mažiukų, pabirusių kieme prie barako. Juos stebi trys mokytojos, kurių pavardžių jau nebeprisimenu.

Keturių skyrių pradžios mokyklos vedėjas Linden kareivinėse buvo Juozas Sičiūnas, o Gross Hesepe – Vosylius, Henrikas Stasas. Jis ir mane, į stovyklą atvykusį 1946 m., pakvietė mokyti pirmą skyrių. Tada jau buvo 106 mokiniai, mokė 7 mokytojai. Klasės buvo prie salės pastato. Pradžios mokykla turėjo pamokas iš ryto, gimnazija – po pietų. Prieš kelerius metus

Vaikų darželis Gross Hesepe stovykloje.

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
55 E Washington, Ste 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260

Dr. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101
Valandos susitarus

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos susitarus

Apsilankykite
„Draugo“
internetinėje
svetainėje

www.draugas.org

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGOS

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

MITYBININKĖ

DR. VILIJA R. KERELYTĖ
6420 West 127th St. Suite 106
Palos Heights, IL 60463
708-239-0909;
nutritionow6420@att.net
Valandos:
pirm.-ketv. 10 val. r. – 4 val. p. p.

kalbėdamas su Stasu, išsitariau, kad labai mažai apie Gross Hesepe lietuvių buvo rašyta ir tada, ir dabar. Sakiau, kad aš dar tebesaugau stovyklos parengimų programas, nuotraukas – reikėtų platesnio anų dienų veiklos vaizdo. Stasas mane ragino tai atlikti. Jo mirtis 2010 m. birželio 1 d. lyg ir įpareigojo pažadą bent iš dalies įgyvendinti.

Labai nedaug apie Gross Hesepe radau bostoniškeje „Lietuvių enciklopedijoje”. Klaidinga net mokyklos

vedėjo pavardė – Stasys Vosylius. 1945–1946 m. veikė progimnazija, nuo 1946 m. rugpjūčio 1 d. perorganizuota į gimnaziją, kurios direktorius buvo Juozas Žilinskas, vėliau – Petras Veideika. Mokė per 20 mokytojų. 1947 m. balandžio mėnesį išleista pirmoji devynių abiturientų laida. Antroji, irgi devynių abiturientų, laida išleista 1948 m. kovo mėnesį. Veikė skautai ir ateitininkai.

Bus daugiau.

ATLANTIC
Express Corp.

1-800-775-SEND
www.atlanticexpresscorp.com

Ocean Freight

Krovinių gabenimas laivu į visas pasaulio šalis.

Auto Export

Automobilių pirkimas bei siuntimas į visas pasaulio šalis.

Small Packages

Smulkių siuntinių siuntimas bei pristatymas į namus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje

Air Freight

Krovinių gabenimas lėktuvu į visas pasaulio šalis.

Trucking

Krovinių pervežimas visoje Amerikoje.

8801 78th Ave **Bridgeview**, IL 60455 **Tel. 1 708-599-9680**
Fax. 1 708-599-9682 Tel. 1 800-775-7363

Atspari visokioms baimėms

Atkelta iš 12 psl.

jungos disidentus mokslininkus. Tai buvo *détente* laikai. Prasiverdavo toji geležinė uždanga po truputį ir laikinai užsitrenkdavo. Bet jau matėsi pasikeitimai. Baigė savo darbą 1988 metais, kai Sovietų Sąjunga buvo pekiuiui į sugriuvimą.

Paklausta, kaip per visus savo darbus, gyvenimo posūkius, ir asmeniškų ryšius, pavyko išvelgti paties gyvenimo stebuklą, Danelė sako: „Laimė ir didžiausias turtas, kad teko pažinti daug talentingų ir darbščių žmonių. Mano laimė buvo dirbti įdomiose vietose įdomiu laikotarpiu.“ Kad ir 1991-ųjų sausis – Danelė buvo ką tik pagimdžiusi dukrytę, kai pasikambino tėtis ir pasakė, kad S. Lozoraičiui reikalinga pagalba ambasadoje. Anyta liko namuose su sūnaitėliu ir naujagime, o Danelė galėjo išsprukti kelioms valandoms padirbėti ambasadoje. Moteris mano, jog tai buvo didžiausias pasitikėjimas jos sugebėjimais – nors Danelė nebuvo diplomate, bet jos patirtis pasirodė naudinga raštinėje. 1991 metų vasarą pradėjo dirbti visu etatu ambasadoje. Teko išgyventi 1991 m. liepos 31 d. Medininkų žudynes Lietuvoje, rugpjūčio 19 d. pučą, 1991 m. rugsėjo 2 d. JAV, 1991 m. rugsėjo 6 d. Sovietų Sąjungos Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą. D. Vidutienės nuomone, kai kurie žmonės galvoja, kad iš S. Lozoraičio daroma kultinė figūra, bet ji mano, kad tai buvo idealus žmogus atstovauti Lietuvai tuo įtemptu, lemiančiu, įtakingu laikotarpiu. Danelė džiaugiasi turėjusi galimybę dirbti šalia nepaprastai protingo ir inteligentiško žmogaus. Tuomet Washington jis buvo vienintelis atstovas, kuris ne tik galėjo puikiai angliškai ir įvairiomis kitomis kalbomis išdėstyti Lietuvos bylą viso pasaulio žurnalistams bei vyriausybėms. Jis nebijojo spausiti JAV laikytis pagarbos demokratijai bei nepriklausomybei. Ambasadorius S. Lozoraitis labai meistriškai mokėjo bendrauti su spauda. Atstovaudamas Lietuvai, stiprino jos įvaizdį, reikalaujamas pilnavertės pagarbos ir paramos, šaliai nusikrantačiant okupanto pančių. Kai įvyko pučas, buvo laukiama, kada JAV pripažins Lietuvos nepriklausomybę, kuri buvo paskelbta prieš pusantų metų. D. Vidutienė prisimena, kaip ruošėsi pirmą kartą patys išduoti vizas į Lietuvą. S. Lozoraitis išsitraukė antspaudą iš senovinės spintos, o antspaudų galiojimas buvo 193__ metai. D. Vidutienei teko laimė ir garbė kartu keliauti su ambasadoriumi S. Lozoraičiu, kuomet jis kandidatavo į Lietuvos prezidentus 1993 metų vasaryje. Kartu su kita bendradarbe iš ambasados, Angele Bailey, su juo ir jo kantriu, visur remiančia žmona Daniela Lozoraitiene išvažinėjo visą Lietuvą.

Danelė mano meilę Lietuvai ir pareigingumą paveldėjusi iš tėčio „Mano tėtis visuomet buvo dosnus. Bet negali būti dosnus, jeigu neturi iš ko. Yra labai svarbu pačiam įsikurti ir apsirūpinti, kad galėtum kitiems gera daryti. Be abejo, naudinga turėti ryšius su stipriomis JAV institucijomis“, – galvoja D. Vidutienė. Kai Xavier University paveldėjo ūkį, kuriuo negalėjo pasinaudoti, Danelės tėvas jį

nupirko. Šalia to, kad jis turėjo didelį malonumą įgyvendindamas tokį projektą, vietiniai lietuviai galėjo pasinaudoti savo susitikimams metiniuose piknikuose. Nors Danelės tėtis jau pensijoje, jo ryšiai su Xavier University nenutrūko iki šiol. Tebegyvuojanti Cincinnati lituanistinė mokykla „Aitvaras“ naudoja nemokamai universiteto patalpomis.

D. Vidutienė prisimena, kaip 1988 metų spalio mėn. žmonės prieštaravo jos tėčio, kuris tuo metu buvo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininku, sumanymui vykti į Lietuvą susitikti su Sąjūdžio žmonėmis. Tai buvo tie patys žmonės, kurie prieštaravo bet kokiam bendravimui su Lietuva, kol ji priklausė sovietams. V. Bieliauskas, kaip ir daug kitų intelektualų žmonių, jautė to meto nuotakas ir veikė pagal savo nuojautą.

„Apie populiarumą niekada negalvojau. Esu pareigingas. Žmonėms patinka rezultatai, jiems labai patinka būti informuotiems. Ir kai reikia išsiuntinėti žinias 650-čiai žmonių, man nėra sunku – svarbiausia, kad jie yra patenkinti. Bandau įtraukti kiek galima daugiau žmonių į lietuvišką veiklą vien dėl to, kad tai gali praturtinti jų gyvenimą. Ir renku, ir skleidžiu žinias apie lietuvišką veiklą, kuri nėra būtinai susijusi su bendruomene“, – sako aktyvi LB narė. Danelė prisimena, kaip prieš keletą metų į ratelį susibūrė grupė išeivijos lietuvių moterų pabendrauti, pasikalbėti lietuviškai tarpusavyje. Susirinkdavo kartą per mėnesį restoranelyje, daugiausiai trečiabangės. Danelė platino informaciją visai bendruomenei apie jų susitikimus ir pati juose dalyvavo. Tiesiog moterys sugalvojo daryti tai, kas joms buvo reikalinga tuo metu. Gyvenimas eina pirmyn – poreikiai keičiasi. Tarp trečiabangių susikūrė bėgikų klubas – „Lithuanian American Running Club“ (LARC). „Mano filosofija yra: ‘Don’t rain on anybody’s parade’, nenuvilti žmonių, palaikyti jų naujas idėjas, visada juos remti“, – sako lietuvė. Ji tikisi, kad su laiku tie žmonės supras, jog Lietuvių Bendruomenė duoda jų veiklai platesnę platformą.

D. Vidutienė turi daug gerų senų draugų Washington, brangina ir džiaugiasi jų draugyste. „Man žmonės yra įdomūs, ypač tie, kurie nėra panašūs į mane, – sako moteris. – Kažkur skaičiau, kad gali nugalėti savo drovumą, jeigu užmirši savo nepatogumą ir nukreipsi visas pastangas tam, kad visi kiti jaustųsi patogiai.“ Taip lietuvę treniravo Viktoras Nakas ir Asta Banionytė. Pirmaisiais metais Washington Danelė buvo pakviesta su kitais lietuviais dalyvauti priėmimuose Capitol Hill. Baltas vynas, baltas sūris... bet jiems nebuvo leidžiama stoviniuoti ar plepėti su savo draugais. Reikėjo kalbinti svečius, pasakoti jiems apie Lietuvą ir Pabaltijį, apie mūsų kovą už laisvę. Tuomet ji buvo priversta užmiršti savo baimes ir užmegzti kalbą su svetimais žmonėmis. Gražus tikslas palengvino bendravimą ir leido nugalėti bendravimo baimę. Tai padėjo atstovauti Lietuvai, užmezgant pirmuosius ryšius su pasauliu.

Buvo 1973-ieji metai. Prasidėjo

détente laikotarpis. Atrodo, kad minkštėjo ta geležinė uždanga. Vyko derybos su Helsinkiu, prasidėjusios liepos mėnesį (nors galutinė sutartis nebuvo pasirašyta iki 1975 m.), buvo kalbama apie žmogaus teises. Atsirado galimybė keliauti į Lietuvą. 1973 metų rudenį Danelė buvo pirmoji iš savo šeimos per 25 metus, išdrįsusi kelti koją už geležinės uždangos. Jai buvo 21 metai. Norint gauti vizą, buvo privaloma kreiptis į Sovietų Sąjungos konsulą ir keliauti per Maskvą. Danelė prisimena, kaip po ilgos kelionės nusileido Maskvos Šeremetjev oro uoste. Jos laukė vyriškis, kurio niekada anksčiau nebuvo pažinojusi ir mačiusi, bet jis buvo labai panašus į jos tėvą – tai jos dėdė Antanas. Kelionė į Lietuvą iš Maskvos buvo kupina tos egzotikos, kurios Amerikoje užaugusi lietuvaite tikėjosi iš daug kartų matyto filmo „Dr. Zhivago“. Pasiekusi Lietuvą jautėsi, lyg būtų grįžusi į pažįstamą iš knygų paveikslėlių kraštą. Bet didžiausią išpūdį paliko iš garsiakalbių ir praeivių išgirsta lietuvių kalba. Ta kalba Danelėi buvo tartum slapta kalba, kuria buvo šnekama tik šeimoje arba tarp labai nedaugelio artimai pažįstamų žmonių. Tuomet išgirsti ją viešai kalbant buvo stulbinantis dalykas. Taip pat stulbino parduotuvėse ir viešosiose vietose rusiškai kalbantys žmonės. Iki šiol Danelė prisimena, kaip pikta autobuso vairuotojas pažvelgė į ją, kuomet ji atsiprašė, kad „niepaniemaju po russki“ – lyg ji būtų tik užsišpyrusi disidentė, nevartojanti okupantų kalbos.

Augindama savo vaikus, D. Vidutienė nebedirbo su tarptautiniais moksliniais mainais, bet išitraukė į įprastą JAV lietuvių gyvenimą. Vaikus veždavo į šeštadieninę lituanistinę mokyklą net ir į Los Angeles, kai dvejus metus gyveno San Diego. Draugavo su šeimomis, kurioms lietuvių kalbos išsaugojimas buvo labai svarbus. „Niekad nežiūrėjau į tai, kaip sunku. Gal dėl to, kad pagimdžiau vaikus gan vėlai, branginau kiekvieną galimybę daugiau jiems parodyti, daugiau kartu su jais patirti, daugiau laiko su jais praleisti.“ Išitraukė į ateitininkų judėjimą tarp Philadelphia, Baltimore ir Washington, DC, lankė šeimos stovyklą „Neringą“, vaikams lankė jaunučių ir moksleivių stovyklą „Dainavą“. Iki šių dienų „Dainava“ Danelės dukrai Nidai – mėliausia vieta pasaulyje.

2000 metais pirmą kartą savo vaikus nuvezė į Lietuvą. Labai norėjo, kad sūnus Mantas ir dukra Nida susitiktų savo pusbrolius ir pusseseres dar prieš paauglystę. Vaikams viskas buvo keista, bet jie turėjo galimybę bendrauti su naujais žmonėmis ir iš arti pažinti Lietuvą. Vaikai labai greitai apsirato. Kaip vaikai, jiems žymiai geriau patiko Marijampolė negu Vilnius, kur visur sienos ir gatvės. Nida vėliau net grįžo dirbti į Marijampolę su organizacija „Vaiko vartai į mokslą“.

Paklausta, kokie išpūdžiai po Atlanta mieste vykusios JAV LB XX Tarybos sesijos, kurioje ji dalyvavo ir skaitė pranešimą, Danelė sako „Turiu pripažinti, kad apleidau lietuviai nėra labai draugiški naujiems žmonėms. Šiuo atžvilgiu lietuviai smarkiai skiriasi nuo amerikiečių.“ Lietuvių Ben-

druomenės gyvenime aktyviai dalyvaujanti moteris sako tai patyrusi, kuomet jai teko ruošti renginius, kai bandė kiek galima plačiau pritraukti naujai atvykusius lietuvius į Bendruomenės ratą.

„Jaučiu labai didelę atsakomybę, vadovaudama Washington LB. Mano užimamos pirmininkės pareigos toli gražu nėra taip gerai atliekamos, kaip prieš mane dirbusių Lino Orento ir Rūtos Kalvaitės-Skučienės, kurie sugebėjo ir popierinius aplinkraščius išsiuntinėti visiems paštu. Net galvoju, kad nesu tinkama. Juk mano požiūris, politiniai įsitikinimai smarkiai skiriasi nuo daugelio kitų lietuvių (dauguma yra respublikonai, o aš – demokratė), bet Linas mane įtikino, kad randu bendrą kalbą su visais, su visomis išeivijos kartomis, su visomis bangomis. Su tuo turiu sutikti, nes lietuviai mane daug kuo žavi. Manau, mes turime labiau gerbti savo ‘žvaigždes’, atsidavusias lietuviybės labui, ir labiau vertinti vienas kitą“, – sako D. Vidutienė.

D. Vidutienė prisipažįsta svajojanti prikalbinti BBC sukurti visą seriją apie Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gyvenimą, kuri yra panaši į Charles Dickens, Thomas Hardy, Jane Austen ir Charlotte Bronte. Ji buvo ambasadoriaus S. Lozoraičio mėgstamiausia rašytoja. Šalia to, Danelės motina nuo 10 iki 12 metų su G. Petkevičiute-Bite gyveno, išmoko iš jos vokiečių kalbą. Ši labai protinga ir pareiginga moteris bendravo su visais Lietuvos atgimimo rašytojais ir to meto ryškiomis kultūros asmenybėmis, iškėlė Juliją Žemaitę, 1899 metais režisavo pirmą spektaklį lietuvių kalba Palangoje „Amerika pirtyje“. Mėgo matematiką, bet atsidavė rašymui ir kaimo žmonių aptarnavimui. Ji suprato, kad valstiečiai išlaikė lietuvių kalbą per amžius, ir aprašė jų kančias, atstovavo jų interesams. Jos „Ad Astra“ turėtų būti sukurta kaip kostiuminė drama. Pamačiusi, kad nėra istorijų, parašytų lietuvių kalba, rašytoja pati kūrė. Ir kai jai buvo jau daugiau kaip 50 metų, išgyvenusi Pirmąją pasaulinį karą Puziniškio dvare, parašė tritomį „Karo meto dienoraštis“. Šį kūrinį, Danelės nuomone, reikėtų išversti į anglų kalbą iki 2014 metų, kai švėsime Pirmojo pasaulinio karo 100 metų jubiliejų.

„Kaip sakiau, Lietuva turi labai daug kuo didžiulius. Noriu jai padėti pasiekti tą tikslą“, – baigdamas pokalbį sakė D. Vidutienė.

Dėkojame Danelėi už „Draugui“ skirtą laiką.

Irena Nakienė-Valys – JAV PLB Seimo narė, JAV LB XX Tarybos narė, JAV LB Rytinės CT apylinkės vicepirmininkė ryšiams su spauda.

A † A
JONAS ZABUKAS

Mirė 2012 m. gruodžio 7 d., sulaukęs 85 metų.
Gimė 1927 m. birželio 4 d. Lietuvoje.
Gyveno Darien, IL.
Nuliūdę liko: žmona Gertrūda Toliušytė-Apanavičienė; posūnis Algirdas Apanavičius su žmona Patricia, podukra Nijolė Apanavičius; sesuo Laima Glavinskienė su vyru Alberto; sūnėnai Tomas Glavinskas su žmona Alena ir jų vaikai Dalia, Albert ir Audra, Eduard Glavinskas su žmona Katie ir jų vaikai Ava ir Martin, Tadas Glavinskas su žmona Vanessa ir jų dukra Sofija; svainė Yvonne; pusbrolis Gene Petrulionis su žmona Vida bei kiti giminės Amerikoje ir Lietuvoje.
A. a. Jonas dirbo Fisher Body, Willow Springs, IL ir Kanadoje. Jis labai mėgo žaisti golfą.
Vietoje gėlių prašome aukoti Lietuvos vaikų globos būreliui „Saulutė”.
A. a. Jonas bus pašarvotas penktadienį, sausio 11 d., nuo 8 val. ryto iki 10 val. ryto Petkus Lemont laidojimo namuose, 12401 S. Archer Ave. (arti Derby Rd.), Lemont. Laidotuvės vyks sausio 11 d. 10 val. ryto iš Petkus Lemont laidojimo namų velionis bus palydėtas į Pal. Jurgio Matulaičio misijos bažnyčią, kurioje 10:30 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios. Po Mišių a. a. Jonas bus palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse.
Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti atsisveikinime ir laidotuvėse.

Liūdinti šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus. Tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.com

Mano dvi Tėvynės

Atkelta iš 2 psl.

Vengrijos Demokratinio jaunimo sąjunga (sutrumpintai – Fidesz) Budapešte surengė solidarumo bei palaikymo mitingus Lietuvai ir kitoms dviem Baltijos valstybėms Maskvai paskelbus ekonominę blokadą. Vengrai rinko ir siuntė humanitarinę pagalbą, o vyriausybė suteikė nemokamą gydymą sunkiai nukentėjusiems laisvės gynėjams per Sausio 13-osios kruvinus įvykius Vilniuje, o aš visą laiką buvau tų nenutrūkstamų akcijų palydovas bei tarpininkas. Tai buvo lyg mano antras pašaukimas.
O ką mes matome šiandien? Ir vėl paralelės. Tai mėginimas atkurti savo tautines valstybes, viena kitos palaikymas prieš Briuselio nepriimtina Europos Sąjungos diktatą. Malonu girdėti ir jaunųjų politikų balsus abiejose pusėse, šiais metais įkuriant Lietuvos ir Vengrijos jaunimo forumą. Būtina ir neišvengiama kartų kaita, to mums geriausias ir sektingas pavyzdys – 2010 metų rinkimai Vengrijoje, kai dvi trečiąsias Parlamente užpildė Fidesz ir Krikščionių demo-

kratų sąjungos atstovai. Tai retas reiškinys ES narių politiniame gyvenime. Linkėčiau tokių rezultatų kada nors pasiekti ir pas mus, Lietuvoje!
Pastaraisiais metais esame sudėtingų reiškinių bei įvykių savo valstybių gyvenime liudininkai, tad nepraleiskime nė dienos nepagalvodami apie tas paraleles, kurios mus lydėjo istoriniais laikais, o svarbiausia – padėjo mums įveikti politines bei ekonomines kliūtis po Nepriklausomybės atkūrimo, suteikė dvasinės stiprybės kuriant ateitį. Baigdamas lenkiuosi abiems savo Tėvynėms, dėkodamas už viską, ką patyriau ir įprasminau savo gyvenime, džiaugdamasis ir didžiuodamasis, kad esu abiejų Valstybių pilietis.
Kalba pasakyta gaunant Vengrijos valstybės apdovanojimą už nuopelnus šaliai.
Dr. Vytautas Grinius – Lietuvos Vengrijos bičiulių kultūros draugijos pirmininkas, Vengrijos ambasadoriaus Lietuvoje garbės patarėjas, Tėvynės sąjungos ir Lietuvos krikščionių demokratų partijos narys.

LIETUVOS PARTIZANŲ GLOBOS FONDUI AUKOJO:

\$1,000 The Oak Tree Philanthropic Foundation, Chula Vista, CA per (president & CEO) dr. Daną Maciūnas Mockus (viso \$7,500).

\$200 Alfonse Krisciunas, Indian Head Park, IL (viso \$1,000); Algirdas ir Laimutė Stepaičiai, Arlington Hts, IL (viso \$3,070).

\$75 Birutė Ciplijauskaitė, Madison, WI (viso \$325).

\$25 Deacon Vitas ir Cynthia Paskauskas, Chicago, IL (viso \$60).

Širdingai dėkojame visiems dosniai aukojusiems Lietuvos Partizanų Globos fondui. Aukos Lietuvos Partizanų Globos fondui nurašomos nuo pajamų mokesčių (Fed. Tax ID #36-3163350)

Lietuvos Partizanų Globos Fondas
2711 West 71st Street, Chicago, IL 60629

Nijolė Nausėdienė, gyvenanti **Homer Glen, IL**, „Draugo” leidybai paaukojo 50 dol. Tariame nuoširdų ačiū už paramą.

A † A
Dr. ALGIRDAS
KAVALIŪNAS, MD

Mirė 2013 m. sausio 4 d., sulaukęs 79 metų amžiaus.
Gimė 1933 metais rugsėjo 12 d. Papilėje, Šiaulių apskr.
Pradžios mokyklą baigė Kaune. 1944 m. su tėvais pasitraukė iš Lietuvos į Vokietiją. Lietuvų gimnazijos šešias klases baigė 1949 m. Ingolstate, V. Vokietijoje. Tais pačiais metais su tėvais emigravo į JAV ir apsigyveno Čikagoje. 1950 m. sausio mėnesį baigė gimnaziją ir įstojo į Illinois universiteto Pre-medical School. 1953 m. įstojo į Strich School of Medicine – University of Loyola, Čikagoje, kurią baigė 1957 m. Suma Cum Laude. Internship ir dviejų metų rezidenciją atliko Mercy ligoninėje. Dar dvejus metus rezidenciją atliko Hines Memorial Veteranų ligoninėje. Specialybė – vidaus ir kraujo ligos.
Praktiką pradėjo dr. Henry Smitz grupėje – vėliau perėjo į privačią praktiką. Nuo 1967–1969 metų atliko kariuomenės prievolę pulkininko leitenanto laipsniu. Grįžęs tęsė privačią praktiką.
Nuliūdę liko: jo sūnus Edmundas su žmona Margharita; dvi dukros Vida Halsey ir Rūta, mama Aleksandra Kavaliūnienė; sesuo Margarita Marchertienė su vyru Gediminu ir dukra Aldona Martin su vyru Richardu; pusbrolis Jonas Šalčius su žmona Laima ir vaikais, buvusi žmona Violeta, slaugė Ginger Menzel, trys anūakai, trys proanūakai, daug draugų ir giminių.
Lankymas penktadienį, sausio 11 d. nuo 4 val. p. p. iki 8 val. v. Petkus Lemont laidojimo namuose, 12401 S. Archer Ave., Lemont. Šeštadienio ryte 10 val. r. bus aukojamos šv. Mišios Pal. Jurgio Matulaičio koplyčioje 14911 127th St. Lemont. Po Mišių a. a. Algirdas bus palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse.
Nuoširdžiai kviečiame visus gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti atsisveikinime ir laidotuvėse.

Liūdinti šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus, tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.com

Netekus mylimo brolio

A † A
VYTAUTO ČIAKO

gilia užuojautą reiškiame BIRUTEI VILUTIENEI.

*Juozas ir Josephina Neverauskas
Vytautas ir Aldona Markevičius
Kęstutis ir Rūta Sidabras*

„Biudžeto skardis”

Atkelta iš 11 psl.

metams, o jo dydis priklauso nuo uždirbamų pajamų ir šeimos dydžio (vaikų skaičiaus), bet šiais metais negali viršyti 5,891 dol. Jį gali gauti individualūs mokesčių mokėtojai, uždirbantys iki 45,060, ir šeimos, uždirbančios iki 50,270 dol.
Alternatyvus minimalus mokestis (Alternative Minimum Tax). Paskelbtas dar 1969 metais, šis mokestis turėjo užtikrinti, kad turtingieji mokėtų bent kažkokį federalinį pajamų mokestį, nepaisant atskaitymų, kreditų ar išimčių. Deja, pajamų riba, nuo kurios skaičiuojamas mokestis, nebuvo indeksuojama pagal infliaciją ir, didėjant vidutiniam darbo užmokesčiui, jį kasmet teko mokėti vis daugiau žmonių. Šiomet alternatyvų minimalų mokestį būtų tekę mokėti 31 mln. mokesčių mokėtojų, nemažai jų – iš vidurinėsios klasės. Naujas Kongreso susitarimas galutinai užlo-

po šią įstatymo spragą – pajamų riba, nuo kurios skaičiuojamas alternatyvus minimalus mokestis, bus kasmet automatiškai perskaičiuojamas, atsižvelgiant į infliacijos lygį.
Atleidimas nuo mokesčių už dovanotą būsto paskolos kredito likutį (Mortgage Debt Forgiveness). Nekilnojamojo turto savininkams, kuriems buvo nubrauktas mokėtinas kredito likutis, arba kuriems vykdytas „trumpasis pardavimas” (short-sale) arba priverstinis būsto pardavimas už išiskolinimą (foreclosure), dovanota vertė nebus apmokestinama dar vienerius metus.
Socialinio draudimo „Medicare” išmokos daktarams. Kongresas sutiko pratęsti esamą „Medicare” išlaidų apmokėjimo lygį vieneriems metams, taip apsaugodamas programoje dalyvaujančius gydytojus nuo galimo išmokų jiems apkarpymo 27 proc.

Pagal „CBS News”, „Forbes”, „CNN Money” parengė **Vaida Armanavičiūtė**

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

■ **Brighton Park Švč. Mergelės Marijos** Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL) sekmadienį, sausio 13 d. 10 val. r. šv. Mišiose prisiminsime žuvusiuosius už Lietuvos laisvę 1991 m. Eucharistijos šventimą atnašaus kun. Gediminas Keršys. Po šv. Mišių parapijos salėje kun. Gediminas Keršys papasakos apie save ir savo pašaukimą į kunigus. Bus pietūs.

■ **Švč. Mergelės Marijos Gimimo** bažnyčioje (Marquette Park) sausio 13 d., 11 val. r. šv. Mišiose prisiminsime tuos, kurie žuvo gindami Lietuvos laisvę 1991-aisiais. Mišiose dalyvaus vaikų choras „Svajonė“ (vadovė Alina Šimkuvienė). Po Mišių visus kviečiame į parapijos salę pabendravimui. Vaisinsimės šviežiai iškeptomis spurgomis ir kava.

■ **Sausio 13 d., sekmadienį, vyks** minėjimas, skirtas Klaipėdos krašto išlaisvinimo 90-mečiui. Programoje: 10:30 val. r. šv. Mišios Tėvų jėzuitų koplyčioje (5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636). Po Mišių prie Laisvės kovų paminklo bus pagerbti Sausio 13-osios žuvusieji. 1:30 val. p. p. Vytauto Didžiojo rinktinės namuose (2417 W. 43rd St., Chicago, IL 60629) Romas Šležas pristatys savo senelio J. Vanagaičio istorinį almanachą „Kovų keliais“, o Kristina Lapienytė – „Amerikos lietuvių veikla Klaipėdos krašto sukilime“. Renginį organizuoja šauliai bei Mažosios Lietuvos fondas ir draugija. Maloniai kviečiame atvykti.

■ **Jaunimo centro Moterų klubas** sausio 20 d. vėl visus maloniai kviečia po 10:30 val. r. šv. Mišių Tėvų jėzuitų koplyčioje užsukti į Jaunimo centro kavinę, kur galėsite paskanauti gardžių mielinių blynų su obuoliene. Savo apsilankymu paremsite Jaunimo centrą.

■ **Vasario 2 d., šeštadienį, Gen. T. Daukanto** jūrų šaulių kuopa Pasaulio lietuvių centre ruošia vakaronę. Daugiau informacijos suteiks vado pav. Severinas Dubininkas tel. 708-691-6565.

■ **Vasario 3 d., sekmadienį, PLC, didžiojoje salėje, Lemont,** bus pristatomas organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ metinis veiklos pranešimas. Pradžia 12:30 val. p. p. Daugiau informacijos rasite internetiniame puslapyje www.childgate.org arba el. paštu: vvm@childgate.org

■ **Vasario 9 d., šeštadienį, 7 val. v. PLC, R. Riškus** salėje, Lemont, vyks Pasaulio lietuvių centro 25-mečio jubiliejinis pokylis.

■ **Aistės Smilgevičiūtės ir grupės „Skylė“** koncertas Jaunimo centre (5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636) vyks vasario 16 d., šeštadienį, 6 val. v.

■ **LR generalinis konsulas Čikagoje** kovo 10 d., sekmadienį, nuo 12 val. p. p. iki 5 val. p. p. kviečia į Navy Pier centro „Crystal Gardens“ salę, į Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo šventę „Celebrate Lithuanian Independence“. Šventės metu numatomi meno grupių pasirodymai, bus sudarytos sąlygos verslininkų, menininkų bei organizacijų atstovų dalyvavimui. Norinčius renginio metu pristatyti savo kūrinius, veiklą ar pardavinėti lietuviškas prekes, o taip pat norinčius tapti šventės rėmėjais ar kitaip prie jos prisidėti prašoma apie tai pranešti generalinio konsulato darbuotojai Agnei Vertelkaitei el. paštu agne.vertelkaite@urm.lt arba tel. 312-397-0382, tr. nr. 204.

IŠ ARTI IR TOLI...

■ **Sekmadienį, sausio 13 d., Šv. Andriejaus** bažnyčioje (19-ta ir Wallace St. sankryža, Philadelphia, PA 19130) 10:30 val. r. šv. Mišių metu bus paminėta Laisvės gynėjų diena. Šv. Mišios aukojamos už tuos, kurie paaukojo savo gyvybę gindami Lietuvos teisę į nepriklausomybę.

■ **Sausio 18–21 dienomis Vida ir Lukis** Strazdžiai su pagalbininkais Neringos stovykloje rengia Žiemos šventę, kurios metu galėsite susitikti ir pabendrauti su senais/naujais draugais, pasilidinėti, pasivažinėti rogėmis, išmokti pasidaryti lietuvišką sūrį bei koldūnus, sukurti mielą menišką darbėlį, dalyvauti talentų vakare bei vakaro programoje ir pasidžiaugti gausiais žiemos malonumais. Sausio 19 d. vakare šv. Mišias atnašaus Brattlebor St. Michae's RC bažnyčios kun. Fr. Rich.

■ **Svetainėje: www.neringa.org paskelbtas** 2013 m. Neringos stovyklų tvarkaraštis. Registracija į stovyklas prasidės vasario 1 d. Daugiau informacijos – el. paštu: regina@neringa.org (Regina).

■ **Vasario 21 d., ketvirtadienį, 7 val. v. Šv. Petro** parapijos salėje (619 Lexington Ave. at 54th St., Manhattan, New York, NY 10022, JAV) vyks Aistės Smilgevičiūtės ir grupės „Skylė“ koncertas.

■ **Vasario 22 d., penktadienį, kviečiame** visus į Aistės Smilgevičiūtės ir grupės „Skylė“ koncertą Baltimore lietuvių namuose (851-853 Hollins St. Baltimore, MD 21201, JAV). Pradžia – 8 val. v.

Pašto ženkle ir voko kūrimo konkursas Dariaus ir Girėno skrydžio 80-mečiui paminėti

Vokas ir pašto ženklas, kurį filatelistų draugija „Lietuva“ išleido Lietuvos vardo tūkstantmečiui.

JAV LB Kultūros taryba, filatelistų draugija „Lietuva“ ir Čiurlionio galerija Čikagoje kviečia 6–18 metų JAV lietuvių moksleivius tapti pašto ženkle ir voko autoriais ir skelbia pašto ženkle ir voko kūrimo konkursą, skirtą Dariaus ir Girėno legendinio skrydžio 80-mečiui paminėti. Geriausių darbų autoriai bus apdovanoti premijomis, o pirmos vietos laimėtojų kurtus darbus bus galima pamatyti išleistame pašto ženkle ir voke.

Gegužės mėnesį bus surengta konkursui atsiųstų piešinių paroda ir vertinimo komisija išrinkns nugalėtojus trijose amžiaus grupėse (6–10 metų, 11–15 metų ir 16–18 metų). Vertinimo komisiją sudarys Lietuvių Fondo, JAV LB Kultūros tarybos, filatelistų draugijos „Lietuva“ bei Čiurlionio galerijos atstovai. Apie konkursą skelbiama lietuviškose žiniasklaidos priemonėse, taip pat JAV LB Krašto valdybos bei JAV LB Kultūros tarybos tinklalapiuose.

Bendrieji reikalavimai:

Pašto ženkle ir voko projektai turi būti skirti Dariaus ir Girėno skrydžio 80-mečiui

Pašto ženkle ir voko projektuose turi būti įkomponuotas temos pavadinimas

Piešinius galima atlikti bet kokia technika (pageidautina, kad nebūtų naudojamos daugiau nei 4 spalvos)

Visuose pašto ženklų projektuose ir pašto voko projektuose turi būti įkomponuoti privalomi užrašai

LIETUVA;

išleidimo metai – 2013;

numatyta vieta autoriaus pavardei (pvz., Xxxxxx);

piešinys turi būti atliktas A 4 formato popieriaus lape su užrašytu slaptažodžiu raidžių kombinacija).

Projektai pateikiami užklijuotame voke. Ant voko nurodoma tema, autoriaus slaptažodis (6 raidžių kombinacija).

Kitame nepermatomame, užklijuotame voke, pažymėtame tuo pačiu autoriaus slaptažodžiu ir įdėtame į atsiųstą su darbu voką, pateikiami pašto ženkle ar vokų projektų autoriaus duomenys: vardas ir pavardė, adresas, telefonas, el. pašto adresas, dalyvio amžius

Piešinius – pašto ženkle ir voko projektus – komisijai reikia pateikti iki š. m. balandžio 1 d. Darbus siųsti adresu: Pašto ženkle konkursas, Lith Art Gallery Čiurlionis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636

Daugiau informacijos apie pašto ženklų kūrimą galite rasti internetinėje svetainėje <http://www.zazzle.com/custom/stamps> arba gauti el. paštu: kulturmin@gmail.com

2012 m. gruodžio 14 d. iš mūsų namų kieno buvo pavogta medžio skulptūra, vaizduojanti sėdintį, susimąščiusį Kristų – Rūpintojėlį. Kadangi tik lietuviai vertina ir supranta tokius medžio dirbinius, turime vilties, kad gal kažkam prabils sąžinė ir susipras grąžinti mums labai brangią, iš Lietuvos atsiųstą relikviją.

Skulptūra – dailininko Kęstučio Samulionio kūrinys. Ji yra 150 cm aukščio ir sveria maždaug 200 kg.

Būtume labai dėkingi už bet kokią informaciją. **Tel. 630-323-2785.**

Rimas ir Jūratė Grabliauskai

SKELBIMAI

Namams pirkti paskolos duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuosimčiais. Kreipkitės į

Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747

Advokatas
VYTENIS LIETUVNINKAS
4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)

Tel. 773-284-0100

Baltų studijų Europoje konferencija

Birželio 16–19 d. Talino universitete, Estija, vyks 10-oji **Baltų studijų Europoje konferencija „Kultūros, krizės ir susivienijimas baltiškame pasaulyje“**. Pranešimų laukiama šiose mokslo srityse: istorija ir atmintis; lingvistika; kultūrinės ir biografinės studijos; medija, filmų studijos ir komunikacijos; sociologija, jaunimo studijos ir lyties studijos; politikos studijos, tarptautiniai santykiai, teisė ir ekonomika bei aplinkos apsauga ir geografija. Pranešimų santraukos turi būti pateiktos iki vasario 1 d. el. adresu: balticstudies2013@tlu.ee. Apie dalyvavimą konferencijoje bus pranešta kovo 1 d. Registracija vyks nuo kovo 1 d. iki birželio 1 d.

Daugiau informacijos gausite kreipdamiesi į Kerli Kangro ir Ramona Dremljuga (balticstudies2013@tlu.ee); adresas internete:

<http://www.tlu.ee/?CatID=6323&LangID=2>
ir http://depts.washington.edu/aabs/news/CBSE_2013_call.pdf